KOMISSION PÄÄTÖS (EU) 2015/1470,

annettu 30 päivänä maaliskuuta 2015,

valtiontuesta SA.38517 (2014/C) (ex 2014/NN), jonka Romania on pannut täytäntöön – Välitysoikeuden asiassa Micula v. Romania 11 päivänä joulukuuta 2013 antama tuomio

(tiedoksiannettu numerolla C(2015) 2112)

(Ainoastaan romaniankielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 108 artiklan 2 kohdan ([1]),

ottaa huomioon Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 62 artiklan 1 kohdan a alakohdan,

on edellä mainittujen artiklojen mukaisesti kehottanut asianomaisia esittämään huomautuksensa ([2]) ja ottaa huomioon nämä huomautukset,

sekä katsoo seuraavaa:

1. MENETTELY

(1) Sijoituksia koskevien riitojen kansainvälisen ratkaisukeskuksen (International Centre for Settlement of Investment Disputes, ICSID) yhteydessä toimiva välitystuomioistuin, jäljempänä 'välitystuomioistuin', antoi 11 päivänä joulukuuta 2013 välitystuomion asiassa Micula ym. vastaan Romania ([3]), viiden kantajan (veljekset Viorel ja Ioan Micula sekä näiden hallussa olevat yritykset S.C. European Food SA, S.C. Starmill S.R.L. ja S.C. Multipack, jäljempänä yhdessä 'kantajat') hyväksi. Välitystuomiossa Romania määrättiin maksamaan korvausta 376 433 229 Romanian leuta (noin 82 miljoonaa euroa ([4])), koska se ei ollut käsitellyt kantajien investointeja tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti, ja oli tämän vuoksi rikkonut investointien edistämistä ja molemminpuolista suojelua koskevan Ruotsin kuningaskunnan ja Romanian hallitusten sopimuksen ([5]), jäljempänä 'kahdenvälinen investointisopimus', 2 §:n 3 momenttia. Lisäksi välitystuomioistuin päätti, että Romania maksaa tästä määrästä korkoa, kunnes se panee välitystuomion täysimääräisesti täytäntöön. Näin ollen 11 päivään joulukuuta 2013 mennessä kertynyt määrä, joka Romanian oli maksettava kantajille, oli 791 882 452 Romanian leuta (noin 178 miljoonaa euroa ([6])).

(2) Komission yksiköt ilmoittivat Romanian viranomaisille 31 päivänä tammikuuta 2014 päivätyssä kirjeessä, että välitystuomion vapaaehtoinen tai pakkotäytäntöönpano olisi uutta tukea, ja siitä olisi ilmoitettava komissiolle.

(3) Romanian viranomaiset ilmoittivat 20 päivänä helmikuuta 2014 komission yksiköille panneensa välitystuomion osittain täytäntöön kompensoimalla osan välitystuomioistuimen kantajille maksettavaksi määräämästä korvauksesta kuittaamalla osan verovelasta, jota yhdellä kantajista, S.C. European Food SA:lla oli Romanian viranomaisille. Näin kuitattu verovelka oli 337 492 864 Romanian leuta (noin 76 miljoonaa euroa ([7])). Romania pyysi komission yksiköiltä lisäselvitystä mahdollisuudesta maksaa loppuosa luonnollisille henkilöille (Viorel ja Ioan Miculalle tai jollekin muulle luonnolliselle henkilölle, jolle saatava on mahdollisesti siirretty).

(4) Komission yksiköt pyysivät 12 päivänä maaliskuuta 2014 Romanialta lisätietoja suunnitelluista välitystuomion myöhempää vapaaehtoista tai pakkotäytäntöönpanoa koskevista toimenpiteistä, ja Romania toimitti nämä tiedot 26 päivänä maaliskuuta 2014 päivätyllä kirjeellä.

([1]) EY:n perustamissopimuksen 87 artiklasta tuli 1 päivänä joulukuuta 2009 SEUT-sopimuksen 107 artikla ja perustamissopimuksen 88 artiklasta SEUT-sopimuksen 108 artikla. Kyseisten artiklojen määräykset ovat asiasisällöltään samat. Tässä päätöksessä SEUT-sopimuksen 107 ja 108 artiklaan tehtyjä viittauksia on tarvittaessa pidettävä viittauksina EY:n perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklaan. SEUT-sopimuksella muutettiin myös tiettyjä käsitteitä. Yhteisö korvattiin unionilla ja yhteismarkkinat korvattiin sisämarkkinoilla. Tässä päätöksessä käytetään SEUT-sopimuksen terminologiaa.

([2]) EUVL C 393, 7.11.2014, s. 27.

([3]) ICSID-asia N:o ARB/05/20, Ioan Micula, Viorel Micula, SC European Food SA, SC Starmill SRI, SC Multipack SRL v. Romania, lopullinen tuomio, 11. joulukuuta 2013.

([4]) Euroopan keskuspankin vaihtokurssi 11 päivänä joulukuuta 2013: 1 euro = 4,45 RON.

([5]) Kahdenvälinen investointisopimus tuli voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2003.

([6]) Ks. alaviite 4.

([7]) Euroopan keskuspankin vaihtokurssi 15 päivänä tammikuuta 2014: 1 euro = 4,52 RON.

(5) Komission yksiköt ilmoittivat 1 päivänä huhtikuuta 2014 Romanian viranomaisille mahdollisesta välipäätöksestä sen varmistamiseksi, ettei sisämarkkinoille soveltumatonta valtiontukea maksettaisi, ja pyysivät Romanian viranomaisia esittämään huomautuksensa aiheesta. Romania ilmoitti 7 päivänä huhtikuuta 2014 päivätyllä kirjeellä, ettei sillä ollut huomautuksia komission mahdollisen välipäätöksen antamisesta.

(6) Komissio ilmoitti Romanialle 26 päivänä toukokuuta 2014 päivätyllä kirjeellä päätöksestä antaa neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 ([8]) 11 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu välipäätös Romania velvoittamisesta keskeyttämään kaikki toimet, jotka voivat johtaa välitystuomiossa asetetun määrän vielä maksamatta olevan osan vapaaehtoiseen tai pakkotäytäntöönpanoon, mikä olisi sääntöjenvastaista valtiontukea, siihen asti kunnes komissio on antanut lopullisen päätöksen valtiontuen soveltuvuudesta sisämarkkinoille.

(7) Komissio ilmoitti Romanialle 1 päivänä lokakuuta 2014 päivätyllä kirjeellä päätöksestään aloittaa SEUT-sopimuksen 108 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu menettely, jäljempänä 'menettelyn aloittamista koskeva päätös', koska Romania oli pannut välitystuomion osittain täytäntöön vuoden 2014 alussa ([9]), sekä ottaakseen huomioon välitystuomion myöhemmän vapaaehtoisen tai pakkotäytäntöönpanon.

(8) Menettelyn aloittamista koskeva komission päätös julkaistiin 7 päivänä marraskuuta 2014 *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* ([10]). Komissio kehotti päätöksessä osapuolia toimittamaan sille huomautuksensa.

(9) Romania toimitti 26 päivänä marraskuuta 2014 menettelyn aloittamista koskevaan päätökseen liittyviä huomautuksia. Kantajat toimittivat asianomaisena osapuolena huomautuksia 8 päivänä joulukuuta 2014 sen jälkeen kun komissio oli ensin evännyt niiden pyynnön jatkaa huomautusten esittämisen määräaikaa. Kantajien huomautukset toimitettiin Romanialle, jolle annettiin mahdollisuus kommentoida niitä. Romanian kommentit kantajien huomautuksista vastaanotettiin 27 päivänä tammikuuta 2015.

(10) Kantajat myös pyysivät saada tarkastella kaikkea asiakirja-aineistoon sisältyvää komission ja Romanian välistä kirjeenvaihtoa. Pyyntö evättiin 19 päivänä joulukuuta 2014 ja epääminen vahvistettiin 2 päivänä maaliskuuta 2015.

(11) Romanian viranomaiset tiedottivat 9 ja 11 päivänä maaliskuuta 2015 komissiolle, että Romanian valtiovarainministeriön tileiltä oli tuomittu menetetyksi 9 197 482 Romanian leuta vuoden 2015 helmikuun 5 ja 25 päivän välisenä aikana. Lisäksi kaikkien viiden kantajan nimissä olevalle sulkutilille oli talletettu vapaaehtoisesti 466 760 066 leun ([11]) määrä, joka välitystuomion perusteella vastasi jäljellä olevaa maksettavaa määrää.

2. **TAUSTA**

Valtiontukilainsäädäntö, jota Romaniassa sovellettiin ennen liittymistä Euroopan unioniin

(12) Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Romanian välinen Eurooppa-sopimus ([12]) tuli voimaan 1 päivänä helmikuuta 1995. Sen tarkoituksena oli valmistella Romaniaa Euroopan unioniin liittymistä varten. Eurooppa-sopimuksen 64 artiklan 1 kohdan iii alakohdan mukaan valtion tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla tiettyjä yrityksiä tai tiettyjen tavaroiden tuotantoa, on yhteensopimatonta Eurooppa-sopimuksen moitteettoman toiminnan kanssa siltä osin kuin se on omiaan vaikuttamaan unionin ja Romanian väliseen kauppaan. Eurooppa-sopimuksen 64 artiklan 2 kohdan mukaan kyseisen artiklan vastaisia käytäntöjä arvioidaan "Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen 85, 86 ja 92 artiklan sääntöjen soveltamisesta johtuvien arviointiperusteiden mukaan" (nykyään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101, 102 ja 107 artikla). Tämä dynaaminen viittaus "sääntöjen soveltamisesta johtuviin arviointiperusteisiin" tarkoittaa unionin kaikkia, myös alueellisia valtiontukia koskevia, valtiontukisääntöjä ([13]). Unionin valtiontukilainsäädännön noudattamista koskevan olennaisen vaatimuksen lisäksi Eurooppa-sopimuksen 69 ja 71 artiklassa velvoitetaan Romania huolehtimaan siitä, että sen

([8]) Neuvoston asetus (EY) N:o 659/1999, annettu 22 päivänä maaliskuuta 1999, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä, (EYVL L 83, 27.3.1999, s. 1).
([9]) Ks. johdanto-osan 3 kappale.
([10]) Ks. alaviite 2.
([11]) Sulkutilille siirrettiin myös 6 028 608 Romanian leuta pakkotäytäntöönpanon kuluja varten.
([12]) EYVL L 357, 31.12.1994, s. 2.
([13]) Ks. myös EU–Romania-assosiaationeuvoston päätös N:o 4/2000, tehty 10 päivänä huhtikuuta 2001, Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Romanian välisestä assosiaatiosta tehdyn Eurooppa-sopimuksen 64 artiklan 3 kohdan nojalla annettavien, 64 artiklan 1 kohdan iii alakohdassa ja 2 kohdassa tarkoitettujen sekä sopimuksen EHTY-tuotteista tehdyn pöytäkirjan n:o 2 9 artiklan 1 kohdan iii alakohdassa ja 2 kohdassa tarkoitettujen valtiontukia koskevien määräysten soveltamista koskevien täytäntöönpanosääntöjen vahvistamisesta, päätöksen 2 artikla (EYVL L 138, 22.5.2001, s. 16).

lainsäädäntö saatetaan yhteensopivaksi yhteisön lainsäädännön kanssa. Erityisesti mainitaan unionin kilpailulainsäädäntö ja näin ollen myös siihen sisältyvä unionin valtiontukilainsäädäntö. Tämän seurauksena Romania velvoitettiin Eurooppa-sopimuksessa sitoutumaan kaikkeen unionin valtiontukilainsäädäntöön. Lisäksi Eurooppa-sopimuksesta tuli osa Romanian sisäistä oikeusjärjestystä sen jälkeen kun Romanian parlamentti ratifioi sen lailla nro 20/1993, joka julkaistiin Romanian virallisessa lehdessä 12 päivänä huhtikuuta 1993 ([14]).

(13) Noudattaakseen Eurooppa-sopimuksen mukaista yhdenmukaistamisvelvoitetta Romania hyväksyi vuonna 1999 lain nro 143/1999 valtiontuesta, jäljempänä 'valtiontuesta annettu laki', joka tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2000. Lakiin sisältyi sama valtiontukien määritelmä kuin Eurooppa-sopimuksen 64 artiklassa ja unionin oikeudessa. Samassa laissa asetettiin Romanian kilpailuneuvosto ([15]) (Consiliul Concurenței din România) ja Romanian kilpailuvirasto ([16]) (Oficiul Concurenței din România) kansallisiksi valtiontukia valvoviksi viranomaisiksi, joilla on toimivalta arvioida Romanian yrityksille myöntämien valtiontukien soveltuvuutta ([17]). Laissa myös säädettiin SEUT-sopimuksen 108 artiklaan perustuvasta menettelystä, jota on noudatettava valtiontuista ilmoitettaessa ja niitä hyväksyttäessä.

Investointien kannustinjärjestelmä

(14) Romaniassa annettiin 2 päivänä lokakuuta 1998 hallituksen erityisasetus nro 24/1998, jäljempänä 'erityisasetus 24/1998', jossa myönnettiin tietyille epäsuotuisilla alueilla toimiville investoijille useita kannustimia. Näitä olivat seuraavat:

— 6 §:n 1 momentin a kohta: koneiden, työkalujen, välineiden, laitteiden, kuljetuskaluston ja muun kyseisellä alueella tehtäviä investointeja varten maahantuodun tai maassa tuotetun poistokelpoisen omaisuuden vapautus tulleista ja arvonlisäverosta, jäljempänä 'konekannustin';

— 6 §:n 1 momentin b kohta: investoijan kyseisellä alueella tapahtuvaa omaa tuotantoa varten tarvittavien raaka-aineiden, varaosien ja/tai komponenttien tullien palautukset, jäljempänä 'raaka-ainekannustin';

— 6 §:n 1 momentin c kohta: vapautus liikevoittoverosta ajanjaksona, jona asianomainen alue katsotaan epäsuotuisaksi, jäljempänä 'liikevoittoverokannustin'.

(15) Romanian hallitus vahvisti, mitkä alueet olisi määritettävä epäsuotuisiksi ja miten pitkäksi aikaa (enintään 10 vuodeksi). Hallitus ilmoitti 25 päivänä maaliskuuta 1999 tehdyllä päätöksellä, jota alettiin soveltaa 1 päivänä huhtikuuta 1999, että Bihorin maakunnassa sijaitseva Ștei-Nucetin kaivosalue olisi epäsuotuisa alue 10 vuoden ajan.

(16) Romanian kilpailuneuvosto teki 15 päivänä toukokuuta 2000 päätöksen nro 244/2000, jossa se totesi, että useat erityisasetuksella 24/1998 tarjotut kannustimet vääristivät kilpailua. Päätöksen mukaan "raaka-aineiden vapauttaminen tulleista katsotaan toimintaa varten annetuksi valtiontueksi, joka johtaa kilpailun vääristymiseen". Kilpailuneuvosto päätti, että "kyseisellä alueella tapahtuvaa tuotantoa varten tarvittavien maahantuotujen raaka-aineiden, varaosien ja/tai komponenttien tullien palautukset on lopetettava". Päätös tehtiin sen jälkeen kun Romanian kansallinen aluekehitysvirasto (Agenția Națională pentru Dezvoltare Regională, joka myöntää tuen erityisasetuksen 24/1998 nojalla) ilmoitti kilpailuneuvostolle lain nro 143/1999 mukaisesti muutoksista, jotka oli suunniteltu tehtäviksi erityisasetukseen 24/1998 ja jotka sisältyivät hallituksen erityisasetuksen nro 75/2000, jäljempänä 'erityisasetus 75/2000', luonnokseen. Lisäksi Romanian lainsäätäjä aikoi korvata erityisasetuksen 24/1998 6 §:n 1 momentin b kohdassa (raaka-ainekannustin) tarkoitetut tullien palautukset tuotantoa varten tarvittavien maahantuotujen raaka-aineiden, varaosien ja/tai komponenttien tullien poistamisella. Kilpailuneuvosto hyväksyi päätöksellä nro 244/2000 erityisasetuksen 75/2000 luonnoksen seuraavin ehdoin: i) erityisasetuksen 24/1998 6 §:n 1 momentin b kohdassa tarkoitettu kannustin poistetaan ja perutaan suunniteltu muutos, jossa tullin palautus korvataan tullista vapauttamisella, ja ii) rajoitetaan erityisasetuksen 24/1998 6 §:n 1 momentin c kohdan (liikevoittoverokannustin) ilmoitetut muutokset koskemaan vain voittoa, joka on investoitu uudestaan.

([14]) Monitorul Oficial, ensimmäinen osa, nro 73, 12.4.1993.

([15]) Kilpailuneuvosto oli ja on edelleen kilpailun ja valtiontukien alalla toimiva riippumaton hallintoviranomainen, jolla on vastaava sääntely- ja tutkintavalta kuin Euroopan komissiolla kilpailuoikeuden ja valtiontukilainsäädännön alalla.

([16]) Kilpailuvirasto oli valtion erityisviranomainen. Sen pääasialliset vastuualat olivat seuraavat: i) tutkintatoimien toteuttaminen ja sen valvonta, että asetettuja säännöksiä ja kilpailuneuvoston tekemiä päätöksiä noudatetaan; ii) julkisten yhteisöjen ja yritysten asettamien hintojen valvonta; iii) valtiontukien läpinäkyvyyden varmistaminen, niihin liittyvien menojen valvonta ja niistä raportointi.

([17]) Päätöksen N:o 4/2000 täytäntöönpanosääntöjen 1 artiklassa EU–Romania-assosiaationeuvosto nimesi kilpailuneuvoston ja kilpailuviraston viranomaisiksi, jotka vastaavat Romanian puolesta valtiontukien valvonnasta ja sen arvioinnista, ovatko ne sopusoinnussa vuonna 1995 tehdyn Eurooppa-sopimuksen määräysten kanssa.

(17) Erityisasetus 75/2000 tuli voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2000. Se ei kuitenkaan annetussa muodossaan vastannut kilpailuneuvoston asettamia ehtoja, joiden mukaan raaka-ainekannustin oli peruttava eikä ilmoitettuja muutoksia saanut tehdä. Sen sijaan siinä muutettiin erityisasetuksen 24/1998 6 §:n 1 momentin b kohtaa korvaamalla raaka-ainekannustimeen sisältyvä tullien palautus maahantuotujen raaka-aineiden tullista vapauttamisella, mikä on täysin vastoin päätöstä nro 244/2000.

(18) Kilpailuneuvosto vei päätöksensä täytäntöönpanon laiminlyönnin Bukarestin muutoksenhakutuomioistuimeen, joka kuitenkin hylkäsi kanteen 26 päivänä tammikuuta 2001 ja ilmoitti, ettei ota sitä käsiteltäväksi ([18]). Perusteluna oli se, että erityisasetus 75/2000 katsottiin lainsäädännölliseksi, ei hallinnolliseksi, toimenpiteeksi, eikä kilpailuneuvosto voinut asettaa sen laillisuutta kyseenalaiseksi lain nro 143/1999 nojalla, sillä säännösten välisten ristiriitojen ratkaisijoita ovat hallitus ja parlamentti, eivät tuomioistuimet. Romanian korkein oikeus (Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie) hylkäsi 19 päivänä helmikuuta kilpailuneuvoston valituksen muutoksenhakutuomioistuimen päätöksestä ja totesi samoista syistä, ettei ota asiaa käsiteltäväkseen ([19]).

(19) Romania aloitti helmikuussa 2000 EU:hun liittymistä koskevat neuvottelut. Kilpailupolitiikka, myös unionin valtiontukisääntöjen noudattaminen, kuuluivat neuvottelujen piiriin. Neuvottelujen yhteydessä Euroopan unionin yhteisessä kannassa todettiin, että ”Romaniassa oli useita olemassa olevia ja uusia tukijärjestelyjä, jotka eivät sovellu sisämarkkinoille ja joita ei ole mukautettu EU:n säännöstöön”. Näihin kuuluivat ”erityisasetusten 24/1998 ja 75/2000 nojalla myönnetyt järjestelyt” ([20]).

(20) Romania kumosi 31 päivänä elokuuta 2004 kaikki erityisasetuksen 24/1998 nojalla myönnetyt kannustimet, sellaisina kuin ne olivat muutettuina erityisasetuksella 75/2000, lukuun ottamatta liikevoittoverokannustinta. Erityisasetuksen 24/1998 nojalla myönnettyjen kannustimien kumoaminen tuli voimaan 22 päivänä helmikuuta 2005. Asiakirjaan, jolla kumottiin erityisasetus 24/1998 sellaisena kuin se oli muutettuna erityisasetuksella 75/2000, oli liitettynä raportti jossa todettiin seuraavaa: ”Jotta voidaan täyttää yhteisön valtiontukisääntöjen kriteerit ja saattaa päätökseen lukua nro 6 (kilpailupolitiikka) koskevat neuvottelut, on tarpeen poistaa kaikki kansallisessa lainsäädännössä olevat valtiontukimuodot, jotka ovat ristiriidassa asiaa koskevan yhteisön säännöstön kanssa. Tämän vuoksi ehdotetaan, että kumotaan epäsuotuisia alueita koskevan hallituksen erityisasetuksen nro 24/1998 6 §:n 1 momentin b, d ja e kohdan säännökset […]” ([21]).

Kantajien investoinnit ja välitysmenettely asiassa ICSID

(21) Kantajat tekivät 2000-luvun alussa eräitä investointeja Ştei-Nucetin alueella Bihorin maakunnassa Romaniassa. S.C. European Food SA sai 1 päivänä kesäkuuta 2000 pysyvän investointiluvan (certificat de investitor permanent), jäljempänä ’CIP-lupa’, ja S.C. Starmill S.R.L. ja S.C. Multipack saivat omat CIP-lupansa 17 päivänä toukokuuta 2002. Näin kyseiset yritykset saattoivat osallistua erityisasetuksella 24/1998 perustettuun järjestelyyn, sellaisena kuin se oli muutettuna erityisasetuksella 75/2000, niiden investointien osalta, jotka ne tekivät kyseisistä ajankohdista alkaen Ştei-Nucetin alueella Bihorin maakunnassa.

(22) Romania ja Ruotsi tekivät vuonna 2003 kahdenvälisen investointisopimuksen, jossa taattiin molempien maiden investoijille tiettyjä suojatoimenpiteitä toisessa maassa tehtävien investointien suhteen (myös ennen kahdenvälisen investointisopimuksen voimaantuloa tehtyjen investointien ([22]) suhteen). Kahdenvälisessä investointisopimuksessa taataan muun muassa sopimuksen piiriin kuuluvien investointien tasapuolinen ja oikeudenmukainen kohtelu isäntävaltiossa, minkä on tulkittu tarkoittavan myös investoijan perustellun luottamuksen suojaamista. Sopimuksen nojalla investoijat saattoivat myös viedä kansainväliseen välitystuomioistuimeen asian, jossa ne katsoivat kahdenvälisen investointisopimuksen mukaisten oikeuksiensa tulleen rikotuiksi. Koska Miculan veljeksillä on Ruotsin kansalaisuus, he katsoivat, että heidän Romaniassa tekemänsä investoinnit kuuluvat kahdenvälisen investointisopimuksen soveltamisalaan.

(23) Erityisasetuksessa 24/1998 säädettyjen investointikannustimien kumoamisen johdosta kantajat pyysivät 28 päivänä heinäkuuta 2005, että perustettaisiin välitystuomioistuin kahdenvälisen investointisopimuksen riitojenratkaisumääräysten mukaisesti. Välitystuomioistuin päätti 24 päivänä syyskuuta 2008 tekemällään päätöksellä, että kantajien pyynnöt olivat hyväksyttävissä. Alun perin kantajat olivat pyytäneet erityisasetuksessa 24/1998 säädettyjen ja 22 päivästä helmikuuta 2005 kumottujen kannustimien palauttamista. Kantajat kuitenkin peruuttivat menettelyn aikana vuonna 2009 pyyntönsä osittain ja hakivat sen sijaan korvauksia erityisasetuksessa 24/1998 säädettyjen

([18]) Siviilioikeudellinen tuomio nro 26; ks. välitystuomion 219 kohta.
([19]) Ks. välitystuomion 224 kohta.
([20]) Euroopan unionin yhteinen kanta, annettu 21 päivänä marraskuuta 2001, CONF-RO 43/01, s. 4. Ehdokasmaan liittymisprosessin aikana komissio ehdottaa säännöllisesti ns. yhteisiä kantoja, jotka neuvosto hyväksyy. Näissä yhteisissä kannoissa arvioidaan ehdokasmaan edistymistä liittymisedellytysten noudattamisessa.
([21]) Erityisasetuksen 94/2004 liitteenä oleva perusteluraportti, annettu 26 päivänä elokuuta 2004, s. 12–13.
([22]) Kahdenvälisen investointisopimuksen 9 §:n 1 momentti.

kannustimien kumoamisesta aiheutuneista vahingoista. Kantajat katsoivat, että Romania oli kannustimien kumoamisen vuoksi rikkonut investoijien perusteltua luottamusta siihen, että kannustimet olisivat olennaisilta osin saatavilla 1 päivään huhtikuuta 2009. Kantajien mukaan Romania oli näin ollen rikkonut velvollisuuttaan soveltaa ruotsalaisiin investoijiin moitteetonta ja oikeudenmukaista kohtelua kahdenvälisen investointisopimuksen 2 §:n 3 momentin mukaisesti.

(24) Komissio puuttui välitysmenettelyyn *amicus curiae* -tahon ominaisuudessa. Komissio esitti 20 päivänä heinäkuuta 2009 omassa asiakirjassaan, että erityisasetuksessa 24/1998 säädetyt kannustimet ”eivät sopineet yhteen alueellista tukea koskevien yhteisön sääntöjen kanssa. Erityisesti kannustimet eivät olleet yhteisön oikeuden mukaisia tukikelpoisten kustannusten ja tuen enimmäisintensiteettien suhteen. Lisäksi kannustimet olivat toimintatukea, joka ei ole alueellista tukea koskevien sääntöjen mukaan sallittua”.

(25) Komissio totesi myös, että ”kaikki tuomiot, joilla otetaan Romanian kumoamat etuudet uudestaan käyttöön tai myönnetään korvauksia näiden etuuksien poistamisesta, ovat uutta tukea, joka ei ole EY:n perustamissopimuksen mukaista”. Komissio ilmoitti välitystuomioistuimelle myös, ettei tuomioita, joissa Romanian edellytetään ottavan uudelleen käyttöön liittymisneuvottelujen yhteydessä sisämarkkinoille soveltumattomaksi todettu investointijärjestely, ”voida panna täytäntöön, jos näin rikotaan EU:n valtiontukisääntöjä”.

(26) Välitystuomioistuin totesi 11 päivänä joulukuuta 2013 antamassaan välitystuomiossa, että kumoamalla erityisasetuksessa 24/1998 säädetyt kannustimet Romania ”rikkoi investoijien perustellun luottamuksen siihen, että kannustimet olisivat käytettävissä” 1 päivään huhtikuuta 2009 asti ([23]). Muutoin välitystuomioistuin piti sitä, että ”Romania kumosi kannustimet, kohtuullisena toimenpiteenä pyrittäessä toimimaan rationaalisesti”, lukuun ottamatta sitä, että erityisasetuksessa 24/1998 säädetyt investoijien velvollisuudet säilytettiin sen jälkeen, kun vastaavat kannustimet kumottiin ([24]). Välitystuomioistuin totesi kuitenkin seuraavaa ([25]): ”Tämä päätelmä ei vaikuta välitystuomioistuimen edellä esitettyyn välitystuomioon, jonka mukaan Romania asetti kyseenalaiseksi kantajien perustellun luottamuksen siihen, että kannustimet olisivat käytettävissä 1 päivään huhtikuuta 2009. Tämän vuoksi Romanian toimet – vaikka ne olivatkin suurimmalta osin asianmukaisesti ja tiukasti rationaalisuuteen tähtääviä – olivat kantajien kannalta epätasapuolisia ja epäoikeudenmukaisia.”

Välitystuomioistuin esitti päätelmänään seuraavaa ([26]): ”Kumotessaan erityisasetuksessa 24/1998 säädetyt kannustimet ennen 1 päivää huhtikuuta 2009 Romania ei toiminut kohtuuttomasti tai vilpillisesti (lukuun ottamatta sitä, että se jätti kohtuuttomasti investoijien velvoitteet voimaan, vaikka kannustimet lopetettiin). Välitystuomioistuin on kuitenkin tehnyt enemmistöpäätöksen, jonka mukaan Romania on rikkonut kantajien perustellun luottamuksen siihen, että kannustimet olisivat käytettävissä olennaisesti samassa muodossa 1 päivään huhtikuuta 2009 asti. Romania ei myöskään ole toiminut läpinäkyvästi, sillä se ei ole ilmoittanut kantajille ajoissa siitä, että järjestely päättyy ennen ilmoitettua päättymispäivää. Tämän vuoksi välitystuomioistuin katsoo, ettei Romania ole käsitellyt kantajien investointeja tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti, kuten kahdenvälisen investointisopimuksen 2 §:n 3 momentissa edellytetään.”

(27) Välitystuomioistuin päätti myös. että Romanian tuli maksaa kantajille korvauksia ([27]). Yhteensä korvauksen määräksi asetettiin 376 433 229 Romanian leuta korkoineen. Välitystuomioistuimen mukaan korvaukseen sisältyvät seuraavat: Romanian on maksettava kantajille korvausta 85,1 miljoonaa Romanian leuta ([28]) sokerin kustannusten kasvun vuoksi (kantajien piti maksaa sokerintuonnista tullia sen jälkeen, kun raaka-ainekannustin oli kumottu), 17,5 miljoonaa Romanian leuta ([29]) muiden raaka-aineiden kuin sokerin ja PET:n kustannusten kasvun vuoksi ([30]), 18,1 miljoonaa Romanian leuta ([31]) sen vuoksi, että menetettiin mahdollisuus varastoida sokeria alhaisempaan hintaan ja 255,7 miljoonaa Romanian leuta ([32]) lopputuotteen myyntituoton toteutumatta jäämisestä johtuvan

([23]) Välitystuomion 725 kohta.
([24]) Välitystuomion 827 kohta.
([25]) Ks. alaviite 24.
([26]) Välitystuomion 872 kohta.
([27]) Välitystuomion 875 kohta ja sitä seuraavat kohdat.
([28]) Määrän perustana on tuonti 22.2.2005–31.3.2009.
([29]) Ks. alaviite 28.
([30]) Kantajat hakivat korvausta PET-kustannusten kasvun vuoksi. Välitystuomioistuin kuitenkin kumosi tämän pyynnön, sillä kantajat eivät olleet todellisuudessa koskaan käyttäneet raaka-ainekannustinta PET:n tuontiin.
([31]) Määrän perusteena ovat tuodun sokerin tullit, jotka olisi voitu välttää, jos kantaja olisi voinut varastoida sokeria ennen erityisasetuksen ilmoitettua aikaisempaa päättymistä (1 päivänä huhtikuuta 2009). Vertailuperuste perustuu vuosina 2004–2005 varastoituihin määriin.
([32]) Toteutumatta jäänyt tuotto on laskettu vuosilta 2004–2008 virvoitusjuomien ja muiden sokeria sisältävien tuotteiden markkinaosuuksien supistumisen perusteella. Pyyntö perustuu näkemykseen, jonka mukaan erityisasetuksessa säädettyjen kannustimien kumoamisen jälkeen kustannukset kasvoivat, mikä johti hintojen nousuun ja lopulta markkinaosuuksien supistumiseen.

ansionmenetyksen vuoksi. Lisäksi välitystuomioistuin määräsi Romanian maksamaan korkoa (ROBOR lisättynä 5 prosentilla), joka laskettiin 1 päivästä maaliskuuta 2007 sokerin ja muiden raaka-aineiden hinnannousun osalta, 1 päivästä marraskuuta 2009 sokerin varastointimahdollisuuden menettämisen vuoksi ja 1 päivästä toukokuuta 2008 toteutumatta jääneen tuoton osalta. Välitystuomion antamisajankohtana korvauksen määrä korkoineen oli 791 882 452 Romanian leuta, kuten taulukosta käy ilmi.

Välitystuomiossa kantajille myönnetyt korvaukset ja korot

Myönnetty korvaus	Määrä (Romanian leuta)	Korko
Sokerin kustannusten kasvu	85 100 000	1 päivästä maaliskuuta 2007
Muiden raaka-aineiden kuin sokerin ja PET:n kustannusten kasvu	17 500 000	1 päivästä maaliskuuta 2007
Sokerin varastointimahdollisuuden menettäminen	18 133 229	1 päivästä marraskuuta 2009
Lopputuotteen myyntituoton toteutumatta jääminen	255 700 000	1 päivästä toukokuuta 2008
		Yhteensä korkoineen 11 päivänä joulukuuta 2013:
YHTEENSÄ	**376 433 229 Romanian leuta**	**791 882 452 Romanian leuta**

ICSID-kumoamiskanne

(28) Romania esitti 18 päivänä huhtikuuta 2014 tilapäiselle komitealle välitystuomion kumoamiskanteen 18 päivänä maaliskuuta 1965 tehdyn valtioiden ja toisten valtioiden kansalaisten välisten investointeja koskevien riitaisuuksien ratkaisemista koskevan sopimuksen, jäljempänä 'ICSID-sopimus', 52 §:n nojalla. Sovellettavien menettelyllisten sääntöjen vuoksi Romania ei ole antanut kyseistä kannetta komission saataville. On kuitenkin käynyt ilmi, että Romania pyysi kanteessaan tilapäistä komiteaa määräämään välitystuomion täytäntöönpanon lykkäämisestä siihen asti kunnes komitea antaa ratkaisunsa kumoamisesta. Romania ilmoitti 18 päivänä elokuuta 2014 päivätyllä kirjeellä komissiolle, että tilapäinen komitea oli päättänyt 7 päivänä elokuuta 2014 lykätä välitystuomion täytäntöönpanoa sillä edellytyksellä, että Romania antaa kuukauden kuluessa seuraavat takeet: "Romania sitoutuu ilman minkäänlaisia (myöskään sen omaan lainsäädäntöön tai [EU:n] päätöksiin liittyviä) ehtoja täyttämään kumoamistuomion antamisen jälkeen täysimääräisesti sille asiassa ICSID annetussa välitystuomiossa nro ARB/05/20 asetetut, kantajille suoritettavat maksuvelvollisuudet, mikäli välitystuomiota ei kumota."

(29) Komissio selitti Romanialle sen pyynnöstä, että riippumatta komission päätöksistä Romania ei voinut sitoutua ehdoitta maksamaan kantajille välitystuomiossa myönnettyä korvausta, vaikka tämä merkitsi sen unionin oikeuden mukaisten velvoitteiden rikkomista. Romania antoi tällaisen vastauksen tilapäiselle komitealle, joka kumosi välitystuomion täytäntöönpanon lykkäämisen 7 päivästä syyskuuta 2014.

(30) Komissio esitti tilapäiselle komitealle 15 päivänä lokakuuta 2014 väliintulohakemuksen, jossa se pyysi oikeutta osallistua kumoamismenettelyyn riidan ulkopuolisena osapuolena. Tilapäinen komitea hyväksyi väliintulohakemuksen 4 päivänä joulukuuta 2014, ja komissio toimitti *amicus curiae* -lausumansa menettelyssä 9 päivänä tammikuuta 2015.

Kantajien Romanian ja Yhdysvaltain tuomioistuimiin esittämät kanteet välitystuomion tunnustamiseksi ja täytäntöönpanemiseksi

(31) Romanian viranomaiset toimittivat komission yksiköille uusia tietoa kansallisesta menettelystä, jossa kantajat esittivät kanteita välitystuomion täytäntöönpanemiseksi. Viorel Micula nosti ensin helmikuussa 2014 kanteen ([33]), jotta välitystuomio tunnustettaisiin uuden siviiliprosessilain (1124–1132 §) mukaiseksi. Komissio puuttui menettelyyn 7 päivänä toukokuuta 2014 asetuksen (EY) N:o 659/1999 23 a artiklan 2 kohdan nojalla. Viorel Micula kuitenkin perui kanteen 28 päivänä toukokuuta 2014, eikä tuomiota siis ole annettu. Muut neljä kantajaa (S.C. European Food SA, S.C. Starmill S.R.L., S.C. Multipack ja Ioan Micula) nostivat 18 päivänä maaliskuuta 2014 Romaniassa ICSID-sopimuksen 54 §:n nojalla välitystuomion täytäntöönpanemiseksi kanteen, jossa haettiin 80 prosentin osuuden maksamista jäljellä olevasta määrästä (eli 301 146 583 Romanian leuta) sekä vastaavan koron maksamista.

([33]) Asia nro 3456/3/2014, Bukarestin alioikeus.

(32) Bukarestin alioikeus (Tribunalul Bucureşti) salli 24 päivänä maaliskuuta 2014 välitystuomion täytäntöönpanon neljän kantajan hakemalla tavalla sillä perusteella, että Romania on ratifioinut ICSID-sopimuksen, joka näin ollen kuuluu sen sisäiseen oikeusjärjestykseen, ja välitystuomio on ICSID-sopimuksen 54 §:n nojalla suoraan täytäntöönpanokelpoinen ja sitä on pidettävä kansallisesti lainvoimaisena tuomiona. Tämän vuoksi välitystuomion tunnustamismenettelyä ei Romanian uuden siviiliprosessilain (1123–1132 §) nojalla tarvita ([34]). Ulosottaja aloitti 30 päivänä maaliskuuta 2014 välitystuomion täytäntöönpanomenettelyn asettamalla kuuden kuukauden määräajan, jonka aikana Romanian valtiovarainministeriön piti maksaa 80 prosenttia välitystuomiossa asetetusta määrästä, korot sekä muut kulut.

(33) Romania vei välitystuomion pakkotäytäntöönpanon Bukarestin alioikeuteen ja pyysi, että asiassa otettaisiin käyttöön eräitä väliaikaisia toimenpiteitä eli täytäntöönpano keskeytettäisiin tilapäisesti siihen asti kunnes pääasiassa tehdään ratkaisu ([35]). Bukarestin alioikeus keskeytti välitystuomion täytäntöönpanon tilapäisesti siihen asti kunnes Romanian tekemää muutoksenhakua ja pakkotäytäntöönpanon keskeyttämistä koskevassa pääasiassa tehtäisiin ratkaisu. Komissio puuttui menettelyyn 26 päivänä toukokuuta 2014 asetuksen (EY) N:o 659/1999 23 a artiklan 2 kohdan nojalla. Komissio pyysi Bukarestin alioikeutta keskeyttämään ja peruuttamaan välitystuomion pakkotäytäntöönpanon. Vaihtoehtona komissio pyysi Bukarestin alioikeutta esittämään ennakkoratkaisukysymyksen Euroopan unionin tuomioistuimelle, jäljempänä 'unionin tuomioistuin'.

(34) Bukarestin alioikeus kumosi 23 päivänä syyskuuta 2014 väliaikaisia toimenpiteitä koskevassa asiassa lykkäämisen ja epäsi välitystuomion täytäntöönpanon keskeyttämistä koskevan Romanian pyynnön. Epäämisen pääperuste oli se, että ICSIDin tilapäinen komitea oli kumonnut välitystuomion täytäntöönpanon lykkäämisen 7 päivästä syyskuuta 2014 (ks. johdanto-osan 29 kappale). Romania päätti 30 päivänä syyskuuta 2014 hakea muutosta Bukarestin alioikeuden 23 päivänä syyskuuta 2014 tekemään ratkaisuun ([36]). Bukarestin alioikeus epäsi pyynnön, joka koski ennakkoratkaisukysymyksen esittämistä unionin tuomioistuimelle SEUT-sopimuksen 267 artiklan nojalla. Koska komissio päätti 1 päivänä lokakuuta 2014 aloittaa muodollisen tutkintamenettelyn Bukarestin alioikeudessa numerolla 15755/3/2014 kirjatusta asiasta, Romania pyysi uudelleen 17 päivänä lokakuuta 2014 väliaikaisia toimenpiteitä eli välitystuomion pakkotäytäntöönpanon keskeyttämistä.

(35) Vaikka kaikilla Romanian viranomaisilla, myös oikeusviranomaisilla, on velvollisuus noudattaa 26 päivänä toukokuuta 2014 ja 1 päivänä lokakuuta 2014 annettuja komission päätöksiä, Bukarestin alioikeuden nimittämä ulosottaja toimitti 31 päivänä lokakuuta 2014 Romanian valtiovarainministeriön tilejä koskevan takavarikointimääräyksen ja kehotti maksamaan 80 prosenttia välitystuomion määrästä. Ulosottajan esittämien takavarikointiasiakirjojen johdosta Romanian valtiovarainministeriön käteisvarat ja pankkitilit ovat tällä hetkellä jäädytettyinä.

(36) Bukarestin alioikeus epäsi 24 päivänä marraskuuta 2014 myös Romanian muutoksenhaun, joka koski 24 päivänä maaliskuuta 2014 annettua täytäntöönpanomääräystä sekä 17 päivänä lokakuuta 2014 esitettyä väliaikaisia toimenpiteitä koskevaa pyyntöä. Romania haki 14 päivänä tammikuuta 2015 muutosta Bukarestin alioikeuden ratkaisuihin ([37]). Bukarestin muutoksenhakutuomioistuin (Curtea de Apel Bucureşti) kumosi 24 päivänä helmikuuta 2015 Bukarestin alioikeuden 23 päivänä syyskuuta 2014 tekemän ratkaisun ja keskeytti pakkotäytäntöönpanon siihen asti kunnes Bukarestin alioikeuden 24 päivänä marraskuuta 2014 tekemää ratkaisua koskevasta muutoksenhausta on tehty päätös. Komissio päätti pyytää lupaa puuttua muutoksenhakumenettelyyn asetuksen (EY) N:o 659/1999 23 a artiklan 2 kohdan nojalla.

(37) Tuomioistuimen nimittämä ulosottaja takavarikoi 5 päivänä tammikuuta 2015 Romanian valtionvarainministeriöltä 36 484 232 Romanian leun (noin 8,1 miljoonaa euroa ([38])) määrän. Tämän jälkeen ulosottaja siirsi 34 004 232 leuta (noin 7,56 miljoonaa euroa) samansuuruisina osina kolmelle viidestä kantajasta ja piti loppuosan itsellään palkkiona. Ulosottaja takavarikoi 5 päivän helmikuuta 2015 ja 25 päivän helmikuuta 2015 välisenä aikana Romanian valtiovarainministeriön tileiltä vielä yhteensä 9 197 482 leuta (noin 2 miljoonaa euroa ([39])). Romanian valtiovarainministeriö siirsi 9 päivänä maaliskuuta 2015 vapaaehtoisesti välitystuomion jäljellä olevan määrän, 472 788 675 leuta (noin 106,5 miljoonaa euroa ([40])) (johon sisältyi myös pakkotäytäntöönpanosta johtuneet kulut eli 6 028 608 leuta), viiden kantajan nimiin avatulle sulkutilille. Tilin haltijat voivat nostaa määrät ainoastaan, jos komissio päättää, että välitystuomion perusteella myönnetty valtiontuki soveltuu sisämarkkinoille.

([34]) Bukarestin alioikeuden menettely asiassa 9261/3/2014, IV siviilijaosto.
([35]) Asia nro 15755/3/2014, Bukarestin alioikeus, III siviilijaosto.
([36]) Asia nro 15755/3/2014/a1, Bukarestin muutoksenhakutuomioistuin, IV siviilijaosto.
([37]) Ks. alaviite 36.
([38]) Euroopan keskuspankin vaihtokurssi 5 päivänä tammikuuta 2015: 1 euro = 4,49 RON.
([39]) Ks. alaviite 38.
([40]) Euroopan keskuspankin vaihtokurssi 9 päivänä maaliskuuta 2015: 1 euro = 4,44 RON.

(38) Komission tietoon on lisäksi tullut, että Viorel Micula on nostanut täytäntöönpanokanteen Romaniaa vastaan myös Yhdysvalloissa, District Court for the District of Columbian tuomioistuimessa ([41]). Asia on edelleen vireillä. Komissio aikoo esittää pyynnön saada esittää kyseisessä menettelyssä huomioita *amicus curiae* -tahon ominaisuudessa. Lisäksi Viorel Micula esitti 3 päivänä lokakuuta 2014 toisen täytäntöönpanokanteen Romaniaa vastaan Romanian tuomioistuimissa, mutta Bukarestin alioikeus epäsi kanteen 3 päivänä marraskuuta 2014.

3. TOIMENPITEEN KUVAUS JA SYYT MENETTELYN ALOITTAMISELLE

Toimenpiteen kuvaus

(39) Tarkastelun kohteena oleva toimenpide on välitystuomioistuimen välitystuomiossaan kantajille suoritettavaksi määräävän korvauksen ja välitystuomion antamisesta alkaen kertyneen koron maksaminen välitystuomion vapaaehtoisen tai pakkotäytäntöönpanon kautta.

(40) Kuten johdanto-osan 3 kappaleessa todetaan, Romania on maksanut korvauksen osittain jo vuoden 2014 alussa kuittaamalla yhden kantajan (S.C. European Food SA) verovelkaa Romanian valtiolle. Näin kuitattu verovelka oli 337 492 864 Romanian leuta (noin 76 miljoonaa euroa ([42])).

(41) Kuten johdanto-osan 37 kappaleessa todetaan, tuomioistuimen nimittämä ulosottaja takavarikoi Romanian valtiovarainministeriön tileiltä 45 681 714 leun (noin 10,17 miljoonan euron ([43])) määrän pannakseen välitystuomion täytäntöön. Lisäksi Romanian viranomaiset siirsivät vapaaehtoisesti jäljellä olevan määrän, 472 788 675 leuta (noin 106,5 miljoonaa euroa ([44])) (johon sisältyi myös pakkotäytäntöönpanosta johtuneet kulut eli 6 028 608 leuta), viiden kantajan nimiin avatulle sulkutilille.

(42) Romanian viranomaisten mukaan välitystuomio on pantu kokonaisuudessaan täytäntöön.

Muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisen syyt

(43) Komissio katsoi menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä alustavasti, että välitystuomioistuimen määräämän korvauksen maksaminen vapaaehtoisen tai pakkotäytäntöönpanon kautta on SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea. Tämä alustava päätelmä perustuu seuraaviin alustaviin huomioihin:

— viisi kantajaa muodostavat yhden taloudellisen kokonaisuuden, jota on pidettävä yrityksenä;

— määrätyn korvauksen maksaminen tarjoaisi kantajille taloudellisen hyödyn, joka ei ole muutoin markkinoilla käytettävissä;

— hyödyn olemassaoloa ei voida sulkea pois sen vuoksi, että välitystuomioistuimen määräämä korvaus katsotaan korvaukseksi kärsitystä haitasta, sillä välitystuomio ei kuulu Asteris-oikeuskäytännön piiriin; kyseisessä oikeuskäytännössä vahvistetaan korvauksen ja valtiontuen välinen ero;

— myönnetty hyöty on valikoiva, sillä toimenpiteestä olisi etua vain kantajille;

— hyöty myönnetään valtion varoista, sillä vastaavat maksut suoritetaan valtion talousarviosta ja hyöty johtuu Romaniasta riippumatta siitä, onko se pannut välitystuomion täytäntöön vapaaehtoisesti tai tuomioistuimen määräyksestä;

— kantajille myönnetty korvaus vääristää kilpailua ja vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

(44) Komissio vahvisti myöhemmin, ettei valtiontukisääntöjen soveltaminen tässä asiassa vaikuttanut SEUT-sopimuksen 351 artiklalla suojattuihin oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Komissio katsoi myös, että kantajille määrätyn korvauksen maksaminen oli uutta tukea, sillä välitystuomio pantiin täytäntöön Romanian jo liityttyä unioniin, eikä ollut merkityksellistä, oliko osa kustannuksista, joiden perusteella korvaus tosiasiallisesti suoritetaan, aiheutunut kantajille jo ennen liittymistä. Komissio teki myös alustavan päätelmän, jonka mukaan välitystuomioistuimen kantajille välitystuomion vapaaehtoisen tai pakkotäytäntöönpanon kautta määräämän korvauksen maksaminen ei sovellu sisämarkkinoille, sillä se ei täytä alueellisiin tukiin sovellettavia soveltuvuusedellytyksiä.

([41]) Asia nro 1–14-cv-600 Viorel Micula v. Romanian hallitus, District Court for the District of Columbia – pyyntö vahvistaa ICSIDin välitystuomio ja antaa ratkaisu.
([42]) Ks. alaviite 7.
([43]) Ks. alaviite 38.
([44]) Ks. alaviite 40.

4. ROMANIAN HUOMAUTUKSET

(45) Romania katsoo ensinnäkin, että ICSID-sopimuksen – jonka sopimuspuoleksi Romania tuli vuonna 1975 – 54 §:n 1 momentin mukaan kukin sopimusvaltio tunnustaa kaikki kyseisen sopimuksen nojalla annetut tuomiot sitoviksi ja varmistaa, että sen alueella pannaan täytäntöön kaikki tuomion nojalla asetetut maksuvelvollisuudet samoin kuin jos kyseessä olisi valtion omalla alueella toimivan tuomioistuimen lainvoimainen tuomio. Romania katsoo, että tästä määräyksestä on suoraan seurauksena se, että kaikilla sopimusvaltioilla on velvollisuus tunnustaa ICSID-välitystuomio ja varmistaa sen täytäntöönpano, mikäli sen täytäntöönpanoa ei ole keskeytetty ICSID-sopimuksen mukaisesti, eikä tähän välitystuomioon ole mahdollista hakea muutosta kansallisissa tuomioistuimissa.

(46) Toiseksi Romania korostaa, että hallituksen oli noudatettava maan perustuslakia, joka kieltää vaikuttamasta perusteettomasti kansallisiin tuomareihin, kun on kyse välitystuomion täytäntöönpanosta tai täytäntöönpanematta jättämisestä. Romanian mukaan kansallinen tuomioistuin päätti riippumattomasti, etteivät komission vuonna 2014 antamat erilaiset säädökset voisi keskeyttää Romanian lainsäädännön nojalla tapahtuvaa välitystuomion täytäntöönpanoa. Romania katsoo, että vaikka Romanian perustuslaki on yleensä ensisijainen (tavanomaiseen) Romanian lainsäädäntöön nähden, unionin oikeus ei voi olla ensisijainen Romanian perustuslakiin nähden.

(47) Kolmanneksi Romania katsoo, ettei välitystuomioistuimen kantajille määräämää korvausta voida pitää uutena, sisämarkkinoille soveltumattomana tukena, vaan asian Asteris oikeuskäytännössä tarkoitettuna vahingonkorvauksena. Romania vastustaa erityisesti asian Lucchini oikeuskäytännön soveltamista asiassa, sillä Romanian mukaan tämän tapauksen tosiseikat eroavat Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaiseman asian tosiseikoista ([45]).

(48) Romania korostaa myös toistuvasti, että ICSID-sopimuksesta johtuvien ja unionin oikeudesta johtuvien Romanian velvoitteiden välillä on tässä asiassa ristiriita. Se toteaa, ettei ICSID-välitystuomion vapaaehtoista tai pakkotäytäntöönpanoa voida pitää sääntöjenvastaisena valtiontukena ennen kuin ICSIDin tasolla päätetään, katsotaanko ensisijaiseksi ICSID-sopimus vai unionin oikeus.

5. KOLMANSIEN OSAPUOLTEN HUOMAUTUKSET

(49) Huomautuksia menettelyn aloittamista koskevaan päätökseen esittivät ainoastaan välitystuomion antamiseen johtaneen menettelyn kantajat. Kantajat kiistävät menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä esitetyt alustavat havainnot. Erityisesti kantajien huomautukset koskevat i) asian taustaa ja ii) toimenpiteen heidän näkemyksensä mukaan virheellistä kuvausta. Kantajat katsovat seuraavaa: iii) unionin valtiontukisääntöjen ja EU:n sisäisten investointisopimusten välillä ei ole ristiriitaa, iv) välitystuomion vapaaehtoinen tai pakkotäytäntöönpano ei ole valtiontukea, eikä ainakaan v) uutta tukea. Jos asiassa katsotaan olevan valtiontukea, vi) välitystuomion vapaaehtoinen tai pakkotäytäntöönpano soveltuisi sisämarkkinoille. Kantajat katsovat, että vii) perustellun luottamuksen suojaaminen estää komissiota antamasta kielteistä päätöstä ja vii) komission on toteutettava toimenpiteitä, jotta kantajat voivat osallistua asianmukaisesti tutkintamenettelyyn.

Asian tausta

(50) Kantajat selostavat, että kommunistihallinnon kaaduttua vuonna 1989 Romanian taloudellinen tilanne oli katastrofaalinen. Kun Romania aloitti neuvottelut Euroopan unioniin liittymiseksi vuonna 1995, unionin jäsenyyskriteerien saavuttaminen oli vielä kaukana. Vauhdittaakseen talouskehitystä ja kaventaakseen alueiden välisiä eroja Romanian hallitus vahvisti puitteet aluekehitykselle ja antoi hieman tämän jälkeen erityisasetuksen 24/1998 kannustaakseen yksityisen sektorin investointeja epäsuotuisilla alueilla. Erityisasetuksessa 24/1998 säädetyt kannustimet suunnattiin yksinomaan investoijille, jotka loivat työpaikkoja kaikkein epäsuotuisimmille alueille yhdessä Euroopan köyhimmistä maista. Tätä taustaa vasten kantajat painottavat erityisesti, että erityisasetuksella 24/1998 ei ainoastaan tarjottu hyötyä investoijille, vaan asetettiin myös velvoitteita. Näitä olivat esimerkiksi työpaikkojen luominen ja työtä hakevien henkilöiden palkkaaminen, uusien materiaalien kehittäminen ja valmistaminen epäsuotuisilla alueilla, vasta perustettujen yritysten päätoimipaikan pitäminen epäsuotuisalla alueella ja CIP-luvan hakeminen.

(51) Kantajien mukaan heidän yrityksensä saivat CIP-luvat vuosina 2000–2002 Bihorin maakunnassa tehtäviä investointeja varten. CIP-luvat olivat voimassa 1 päivästä huhtikuuta 2009, ja niiden mukaan kantajat sitoutuivat jatkamaan investointeja ”kaksi kertaa niin pitkään kuin [kantajat] saivat hyötyä” erityisasetuksen 24/1998 nojalla. Kantajien mukaan heidän investointiensa ansiosta on luotu noin 9 000 uutta työpaikkaa, joista edelleen on olemassa 7 000. Lisäksi kantajat esittävät, että heidän investoinneillaan oli merkittäviä heijastusvaikutuksia alueella.

([45]) Ks. menettelyn aloittamista koskevan päätöksen johdanto-osan 39 kappale.

Kantajat tekevät näistä huomioista johtopäätöksen, että heidän investointiensa ansiosta helpotettiin Bihorin maakunnan alueen vaikeasta taloustilanteesta johtuvia ongelmia ja parannettiin elämänlaatua alueella.

(52) Kantajat toteavat ennen Romanian unioniin liittymistä voimassa olleesta valtiontukilainsäädännöstä, että koska erityisasetus 24/1998 hyväksyttiin Romaniassa ennen kuin laki nro 143/1999 tuli voimaan, erityisasetus 24/1998 oli kyseistä lakia sovellettaessa olemassa olevaa tukea, eikä edellyttänyt kilpailuneuvoston hyväksyntää. Kantajat muistuttavat myös, että vaikka kilpailuneuvosto vei erityisasetuksen 75/2000 Romaniassa tuomioistuimeen, se ei asettanut kyseenalaiseksi sitä, että erityisasetus 24/1998 on sopusoinnussa lain nro 143/1999 kanssa. Lisäksi kantajat toteavat, ettei EU ilmaissut 21 päivänä marraskuuta 2001 annettua yhteistä kantaa lukuun ottamatta liittymismenettelyn aikana, että erityisasetus 24/1998 olisi valtiontukien kannalta ongelmallinen.

(53) Lopuksi kantajat tähdentävät, että on niin kantajien kuin alueenkin kannalta hyvin haitallista jättää välitystuomio panematta kokonaisuudessaan täytäntöön tai periä takaisin osa, joka on jo pantu täytäntöön korvaamalla kantajan verovelkoja, sillä tällöin tuhannet työpaikat vaarantuvat ja aikaan saatu talouskehitys taantuu.

Toimenpiteen kuvaus

(54) Kantajat katsovat, että menettelyn aloittamista koskeva päätös ei ole johdonmukainen käsiteltävänä olevan toimenpiteen määrittelyn osalta. Kantajat viittaavat menettelyn aloittamista koskevan päätöksen johdanto-osan 25 ja 26 kappaleeseen ja toteavat, että vaikka komissio mainitsee tarkastelevansa pelkästään välitystuomion vapaaehtoista tai pakkotäytäntöönpanoa, se asettaa todellisuudessa kyseenalaiseksi taustalla olevan, erityisasetuksessa 24/1998 säädetyn järjestelyn. Kantajien mukaan erityisasetuksen 24/1998 soveltuvuutta sisämarkkinoille ei ole koskaan pätevästi määritetty.

(55) Kantajat katsovat, että välitystuomio esitetään menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä väärässä valossa, sillä välitystuomiossa ainoastaan määrätään korvausta kärsitystä haitasta seurauksena siitä, että Romania on rikkonut kahdenvälistä investointisopimusta, eikä siinä tuoteta erityisasetuksessa 24/1998 säädettyä hyötyä. Kantajien mukaan välitystuomioistuin ei määrännyt korvausta varsinaisesti siksi, että erityisasetuksessa 24/1998 säädetyt kannustimet kumottiin ennenaikaisesti, vaan pikemminkin siksi, että toimenpiteet, joiden katsottiin rikkovan kahdenvälistä investointisopimusta johtuivat seuraavista Romanian epäoikeudenmukaisista toimista: i) se jätti voimaan kaikki erityisasetuksen 24/1998 mukaiset investoijia koskevat velvoitteet, vaikka käytännössä kaikki sen mukaiset hyödyt peruutettiin, ii) se asetti kyseenalaiseksi kantajien perustellun luottamuksen siihen, että erityisasetuksen 24/1998 mukaiset kannustimet olisivat edelleen käytettävissä ja iii) sen toiminta suhteessa kantajiin ei ollut tarpeeksi läpinäkyvää.

(56) Lisäksi kantajien mukaan menettelyn aloittamista koskeva päätös perustui oletukseen, että erityisasetus 24/1998 on sisämarkkinoille soveltumatonta valtiontukea. Tämä oletus on kuitenkin virheellinen, sillä erityisasetuksen 24/1998 soveltuvuutta aluetukena ei ole koskaan pätevästi määritetty.

Unionin valtiontukisääntöjen ja EU:n sisäisten investointisopimusten välillä ei ole ristiriitaa

(57) Kantajat toteavat menettelyn aloittamista koskevan päätöksen johdanto-osan 51–55 kappaleesta, että kansainvälisen oikeuden mukaiset jäsenvaltioiden velvoitteita koskevat unionin oikeuden säännökset eivät ole tässä asiassa olennaisia, sillä unionin valtiontukea koskevan lainsäädännön ja kahdenvälisen investointisopimuksen välillä ei ole ristiriitaa. Kantajat katsovat, että tällainen ristiriita on yleisesti poissuljettu, sillä kyseinen välitysmenettely aloitettiin ennen Romanian liittymistä unioniin. Romanian velvoitetta panna välitystuomio täytäntöön sovelletaan siitä ajankohdasta, jona kahdenvälistä investointisopimusta oletetusti rikottiin, ja koska tämä ajankohta oli ennen Romanian liittymistä unioniin, unionin oikeudella ei ole vaikutusta.

Välitystuomion vapaaehtoinen tai pakkotäytäntöönpano valtiontukena

(58) Kantajien mukaan se, että Romania panee välitystuomion täytäntöön vapaaehtoisesti tai pakkotäytäntöönpanon kautta, ei ole SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

(59) Ensinnäkin kantajat eivät kiistä, etteivätkö S.C. European Food SA, S.C. Starmill S.R.L. ja S.C. Multipack olisi yrityksiä, mutta Ioan ja Viorel Miculan ei voida katsoa harjoittavan taloudellista toimintaa. Miculan veljeksillä on osakkeita useissa yrityksissä, mutta tämä ei riitä perusteluksi, jotta heidät itsensä voisi luokitella yrityksiksi. Kantajien mukaan Miculan veljeksiä ja kolmea mainittua yritystä ei myöskään voida katsoa yhdeksi taloudelliseksi kokonaisuudeksi, sillä heidän intressinsä eivät ole yhtenevät mainittujen yritysten intressien kanssa.

(60) Toiseksi kantajat korostavat, ettei tuomion täytäntöönpano aiheuta niille hyötyä. Ne katsovat, että toimenpiteet, joilla täytetään laissa asetetut velvoitteet – kuten vahingonkorvauksen maksaminen – eivät muodosta yrityksille etuuskohtelua. Kantajien mukaan komissio ei voi vedota julkisasiamies Colomerin asiassa Atzeni antamaan lausuntoon, sillä kyseinen asia koski vahingonkorvauksia tuensaajalle jo maksetun sisämarkkinoille soveltumattoman tuen takaisin perimisestä. Kantajat toteavat, että tässä asiassa niille ei ole maksettu valtiontukea, ja vielä vähemmän

sääntöjenvastaista valtiontukea, joten se poikkeaa asiasta Atzeni. Kantajien mukaan tätä asiaa ei myöskään voi rinnastaa menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä mainittuihin asioihin, joissa takaisin perittävän sisämarkkinoille soveltumattoman valtiontuen korvaamista koskevat sopimusehdot on itsessään katsottu valtiontueksi.

(61) Lisäksi kantajat ovat sitä mieltä, että välitystuomion vapaaehtoinen tai pakkotäytäntöönpano kuuluu suoraan asiassa Asteris annetun oikeuskäytännön piiriin. Kantajien mukaan asiassa Asteris, samoin kuin esimerkiksi asioissa Denkavit ([46]) ja ThyssenKrupp ([47]), annetun oikeuskäytännön perusteena on se, ettei korvausten maksaminen ole jäsenvaltioiden päätettävissä, joten korvauksia ei voida pitää valtiontukena. Myös kahdenvälisestä investointisopimuksesta johtuvat Romanian velvoitteet katsotaan yleisiksi vastuuvelvollisuuden osoituksiksi, joihin sovelletaan Asteris-oikeuskäytäntöä. Komission näkemys on, että Asteris-oikeuskäytäntöä ei sovelleta korvauksiin, jotka on myönnetty unionin oikeuden kanssa ristiriitaisiksi katsottujen EU:n sisäisten kahdenvälisten investointisopimusten perusteella, mistä kantajat toteavat, ettei tällainen ristiriitaisuus kuitenkaan johda kahdenvälisen investointisopimuksen perusteella annetun välitystuomion kumoamiseen. Välitystuomion vapaaehtoista tai pakkotäytäntöönpanoa ei voida myöskään katsoa valtiontuen myöntämiseksi ”takaoven kautta”, sillä välitystuomio ei johda erityisasetuksessa 24/1998 säädetyn kumotun järjestelyn palauttamiseen, vaan välitystuomion perusteella maksetaan korvausta, koska Romania on tehnyt riippumattoman päätöksen muun muassa pitää yllä kantajille asetettu kohtuuton taakka.

(62) Kantajien mukaan komission näkemys siitä, että kahdenväliset investointisopimukset ovat ristiriidassa unionin oikeuden kanssa, ei ole oleellinen, sillä välitysmenettelyyn johtanut riita-asia ja sitä seurannut välitystuomio tulivat esiin ennen Romanian liittymistä unioniin. Kantajat toistavat, että menettelyn aloittamista koskeva komission päätös perustuu välitystuomion vapaaehtoisen tai pakkotäytäntöönpanon linkittämiseen virheellisesti erityisasetuksessa 24/1998 säädetyn järjestelyn soveltumattomuuteen ja toteavat, ettei välitystuomiossa kuitenkaan määrätty korvauksia sen perusteella, että Romania päätti noudattaa unionin valtiontukisääntöjä.

(63) Kantajat ovat sitä mieltä, ettei Euroopan unionin tuomioistuimen asiassa Lucchini antama tuomio, johon komissio viittasi menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä, liity käsiteltävänä olevaan asiaan. Kantajien mielestä asiassa Lucchini vahvistetaan ainoastaan, etteivät kansallisen lainsäädännön säännökset voi estää sisämarkkinoille soveltumattoman tuen takaisin perimistä, eikä tämä vaikuta välitystuomion vapaaehtoiseen tai pakkotäytäntöönpanoon asiassa, jossa myönnetään korvauksia kahdenvälisen investointisopimuksen rikkomisesta.

(64) Kolmanneksi kantajat katsovat, että kun tarkastellaan, johtuuko välitystuomion vapaaehtoinen tai pakkotäytäntöönpano Romaniasta, komission arvio ei voi perustua suoraan siihen, katsotaanko erityisasetuksen 24/1998 johtuvan valtiosta. Kantajien mukaan ICSID-tuomion vapaaehtoinen tai pakkotäytäntöönpano on automaattinen ja pakollinen seuraus Romanian velvoitteista ICSID-sopimuksen nojalla. Pakolliset toimet eivät niiden mukaan johdu valtiosta, eikä niitä voi katsoa valtiontueksi. Kansalliset tuomioistuimet eivät myöskään valvo ICSID-tuomioita, eikä ICSID-tuomioiden täytäntöönpanoa voi estää sisäisen järjestyksen nimissä tai siksi, että se on ristiriidassa unionin oikeuden kanssa.

(65) Kantajien mukaan Romanian liittyminen unioniin ei vaikuttanut Romanian velvoitteisiin ICSID-sopimuksen nojalla. Koska kahdenvälisen investointisopimuksen mahdollinen rikkominen ja kanteen nostaminen tapahtuivat ennen Romanian liittymistä unioniin, EU:n sääntelyä ei sovelleta tässä asiassa.

(66) Neljänneksi kantajat toteavat, ettei välitystuomion vapaaehtoinen tai pakkotäytäntöönpano ole valikoivaa, sillä kahdenvälinen investointisopimus ja ICSID-sopimus muodostavat yleisen vastuujärjestelmän, jota myös sovelletaan kaikkiin investoijiin. Tässä järjestelmässä myönnetyt korvaukset eivät näin ollen ole valikoivia. Kantajat viittaavat tässä yhteydessä myös lausuntoon, jonka komissio on heidän mukaansa antanut ja jossa todetaan, että ”vaikka kahdenvälinen investointisopimus antaa hyödyn turvaamalla omistusoikeuden ulkomailla, teknisesti sitä ei voida pitää [SEUT-sopimuksen] 107 artiklan 1 kohdassa kiellettynä valtiontukena, sillä etu ei koske tiettyjä yrityksiä tai tiettyjen tavaroiden valmistamista, vaan se annetaan yleisesti kaikille investoijille riippumatta näiden toimintasektorista”.

(67) Kantajat kiistävät lopuksi, että välitystuomioistuimen täytäntöönpano vääristäisi kilpailua ja vaikuttaisi jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Niiden mukaan menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä esitetyt perustelut eivät päde Miculan veljeksiin, jotka eivät kantajien mukaan harjoita taloudellista toimintaa, eivätkä heille suoritetut maksut näin ollen voi vääristää kilpailua tai vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Kantajat toteavat yleisemmin, ettei välitystuomion täytäntöönpano tuota kantajille hyötyä, joten mahdollinen vaikutus kilpailuun tai kauppaan voidaan sulkea pois.

([46]) Asia 61/79, Amministrazione delle finanze dello Stato v. Denkavit italiana, ECLI:EU:C:1980:100.

([47]) Komission päätös 2008/408/EY, tehty 20 päivänä marraskuuta 2007, valtiontuesta C 36/A/06 (ex NN 38/06), jota Italia on myöntänyt yrityksille ThyssenKrupp, Cementir ja Nuova Terni Industrie Chimiche (EUVL L 144, 4.6.2008, s. 37).

Välitystuomion vapaaehtoinen tai pakkotäytäntöönpano uutena valtiontukena

(68) Kantajat kiistävät myös, että välitystuomion vapaaehtoinen tai pakkotäytäntöönpano olisi uutta valtiontukea. Ne toteavat, että Romanian liittymisen jälkeisiä tapahtumia ovat ainoastaan välitystuomion antaminen ja sen täytäntöönpano. Erityisesti täytäntöönpanon katsotaan olevan yksinkertaisesti seurausta välitystuomion antamisesta, eikä tulosta erillisestä päätöksestä. Kantajien mukaan oleellisia ajankohtia ovat olleet erityisasetuksen 24/1998 antaminen, CIP-lupien myöntäminen kantajille ja viimeisimpänä kahdenvälisen investointisopimuksen tekeminen. Kantajat myös esittävät, että esimerkiksi valtiontakauksia (joissa oleellinen ajankohta on takauksen antaminen, ei sen käyttöönotto tai maksujen suorittaminen) koskevan sääntelyn ja komission käytännön mukaan korvaus maksetaan kansainvälisessä sopimuksessa esitetyn velvoitteen mukaan, joten ratkaisevana olisi pidettävä asianomaisen sopimuksen tekopäivää.

Välitystuomion vapaaehtoisen tai pakkotäytäntöönpanon soveltuvuus sisämarkkinoille

(69) Kantajat katsovat ensinnäkin, että kun komissio tarkastelee ilmoittamatta jätettyä tukea, eikä asianomainen jäsenvaltio esitä minkäänlaisia näkemyksiä sen soveltuvuudesta sisämarkkinoille, komissiolla on velvollisuus varmistaa, voidaanko tuki katsoa soveltuvaksi voimassa olevien sääntöjen tai suuntaviivojen mukaisesti, tarvittaessa pyytämällä lisätietoja jäsenvaltiolta tai tuensaajalta.

(70) Kantajien mukaan menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä esitetty alustava arviointi on käsitteellisesti virheellinen, sillä välitystuomion vapaaehtoiseen tai pakkotäytäntöönpanoon sovelletaan voimassa olevia alueellisia valtiontukia koskevia suuntaviivoja, vaikka on selvää, ettei välitystuomion vapaaehtoiseen tai pakkotäytäntöönpanoon liity minkäänlaista aluekehitystavoitetta. Kantajat korostavat jälleen, että menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä oletetaan virheellisesti, että välitystuomion täytäntöönpano tarkoittaisi erityisasetuksen 24/1998 palauttamista takautuvasti käyttöön, ja että tuki, jota tilanteessa olisi voitu myöntää, olivat erityisasetuksessa 24/1998 säädetyn järjestelyn tuomat hyödyt. Erityisasetuksen 24/1998 tarkastelun perusteena olisi pitänyt olla vuonna 1998 annetut alueellisia valtiontukia koskevat suuntaviivat, joiden mukaan ne olisi pitänyt katsoa sisämarkkinoille soveltuviksi.

(71) Kantajat toteavat, ettei ole koskaan tehty pätevää virallista päätöstä, jonka mukaan erityisasetus 24/1998 olisi sisämarkkinoille soveltumatonta valtiontukea. Romanian kilpailuneuvoston päätös (nro 244/2000), joka oli erityisasetuksen 24/1998 kannalta kielteinen, oli kantajien mukaan virheellinen, sillä siinä ei arvioitu soveltuvuutta sisämarkkinoille eikä esitetty perusteluja päätelmille. Lisäksi kantajat katsovat, että kilpailuneuvoston päätös kumoutui, koska Romanian hallitus antoi erityisasetuksen 75/2000, jossa erityisasetus 24/1998 vahvistettiin. Lisäksi kantajien mukaan kilpailuneuvoston esittämien erityisasetusta 75/2000 koskevien valitusten hylkääminen Romanian tuomioistuimissa on lisätodiste siitä, että erityisasetus 24/1998 ja erityisasetus 75/2000 ovat kilpailuneuvoston päätökseen nähden ensisijaisia.

(72) Kantajien mukaan komissiolla ei ole ollut aiemmin eikä ole edelleenkään toimivaltaa tarkastella erityisasetusta 75/2000 edes toissijaisesti. Erityisasetuksen 24/1998 olennaiset osat kumottiin jo ennen Romanian liittymistä unioniin. Vaikka katsottaisiin, että välitystuomiolla palautetaan erityisasetuksessa 24/1998 myönnetyt tuet, kantajien mukaan komissiolla ei ole toimivaltaa tarkastella niitä. Kantajat viittaavat myös komission päätökseen valtiontukiasiassa N 380/2004, jossa komissio päätti, ettei ennen liittymistä tehdyn ja yksinomaan liittymistä edeltävää aikaa koskevan välitystuomion täytäntöönpano liittymisen jälkeen ollut uutta tukea.

(73) Lopuksi kantajat katsovat, että erityisasetus 24/1998 ja sen mukaisesti myönnetyt yksittäiset kannustimet soveltuivat sisämarkkinoille vuonna 1998 annettujen alueellisia valtiontukia koskevien suuntaviivojen mukaisesti, sillä kaikki soveltuvuuden edellytykset täyttyivät. Näin ollen kantajat katsovat ensinnäkin, että erityisasetus 24/1998 voidaan katsoa sisämarkkinoille soveltuvaksi investointitueksi eikä toimintatueksi, ja toiseksi, että vaikka se katsottaisiin toimintatueksi, se soveltuisi silti sisämarkkinoille.

Perusteltu luottamus

(74) Kantajat katsovat, että komission päätös, jossa välitystuomion vapaaehtoinen tai pakkotäytäntöönpano todettaisiin valtiontukisääntöjen vastaiseksi, rikkoisi kantajien perusteltua luottamusta. Ne katsovat, että unioni nimenomaisesti kannusti Romaniaa tekemään kahdenvälisiä investointisopimuksia jäsenvaltioiden kanssa ennen liittymistä, että komissio tukee edelleen kahdenvälisten investointisopimusten tekemistä, että kantajilla on luottamus siihen, että välitysmenettelyssä niille määrättäisiin vahingonkorvausta Romanian päätöksestä säilyttää kaikki erityisasetuksen 24/1998 mukaiset investoijien velvollisuudet ja että mikään julkinen etu ei mene kantajien perustellun luottamuksen edelle.

Kantajien menettelylliset oikeudet

(75) Kantajat katsovat lopuksi, että oikeuskäytännön mukaan niillä, joita asia koskee, ”on oikeus osallistua hallinnolliseen menettelyyn siinä määrin kuin yksittäistapaukseen liittyvissä olosuhteissa on tarkoituksenmukaista” ([48]). Kantajien mukaan Romania ei ole antanut niille mahdollisuutta osallistua valtiontukimenettelyyn siinä määrin kuin on tarkoituksenmukaista, millä on ollut niille vahingollisia seurauksia. Komission lopullista päätöstä voitaisiin siis pitää virheellisenä sen vuoksi, ettei komissio ole sallinut kantajien puolustaa asianmukaisesti etuaan ja ottanut niitä suuremmassa määrin mukaan menettelyyn. Kantajat toteavat, ettei komission käytäntö valtiontukiasioissa yleisesti ottaen ole riittävä suojaamaan tuensaajien menettelyllisiä oikeuksia. Koska komissio ei tarjoa käytettäväksi tehokkaita oikeussuojakeinoja, se rikkoo Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kohtaa ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklaa.

6. **ROMANIAN KOMMENTIT KOLMANSIEN OSAPUOLIEN HUOMAUTUKSIIN**

(76) Vastauksessaan kantajien esittämiin huomautuksiin Romania kumoaa ensinnäkin väitteen, jonka mukaan Ioan ja Viorel Miculaa ei voisi katsoa yrityksiksi sovellettaessa EU:n valtiontukilainsäädäntöä. Romania katsoo, että viisi kantajaa voitaisiin pikemminkin katsoa yhdeksi taloudelliseksi kokonaisuudeksi, sillä Miculan veljekset hallitsevat suoraan tai välillisesti kaikkia kantajayrityksiä. Vahvistukseksi näkemykselleen Romania kertoo, että esimerkiksi sen ja kantajien välisissä neuvotteluissa, jotka käytiin välitystuomion antamisen jälkeen, Miculan veljekset tekivät muodollisen päätöksen kolmen kantajayrityksen puolesta.

(77) Toiseksi Romania ei hyväksy kantajien näkemystä, jonka mukaan erityisasetuksessa 24/1998 säädettyjen kannustimien ja välitystuomion perusteella määrättyjen korvausten välillä ei ole yhteyttä. Romanian mukaan välitystuomiosta käy selkeästi ilmi, että välitystuomioistuin vahvisti korvauksen määrän sen taloudellisen hyödyn perusteella, jonka kantaja olisi saanut, jos kannustimet olisi pidetty voimassa.

(78) Kolmanneksi Romania kieltää kantajien näkemyksen, jonka mukaan niitä ei otettu riittävästi mukaan valtiontukia koskevaan tutkintaan ja jätti ilmoittamatta menettelyn aloittamista koskevaa päätöstä välittömästi kantajille. Lisäksi se mainitsee, ettei sillä ole minkäänlaista oikeudellista velvoitetta ottaa kantajia mukaan enempää kuin on jo tehty.

7. **ARVIOINTI**

7.1 **Tuen olemassaolo**

(79) SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa määrätään, että ”jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan”. Näin ollen toimenpide on valtiontukea, jos kaikki seuraavat neljä edellytystä täyttyvät:

— siitä on aiheuduttava yritykselle valikoivaa taloudellista etua;

— sen on katsottava johtuvan valtiosta ja se on rahoitettava valtion varoista;

— sen on vääristettävä tai uhattava vääristää kilpailua;

— sen on voitava vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

(80) Komissio korostaa, että valtiontuki on objektiivinen ja oikeudellinen käsite, ja se on määritelty perussopimuksissa suoraan. Se, määritelläänkö tietty toimenpide valtiontueksi vai ei, ei riipu jäsenvaltion sitä hyväksyessään esittämistä aikeista ja perusteluista, vaan kyseisen toimenpiteen vaikutuksista ([49]).

Yritys

(81) Euroopan unionin tuomioistuin on johdonmukaisesti määritellyt yritykset taloudellista toimintaa harjoittaviksi yksiköiksi, riippumatta niiden oikeudellisesta muodosta ja rahoitustavasta ([50]). Kunkin yksikön luokittelu riippuu näin ollen täysin sen toiminnan luonteesta.

([48]) Asia T-68/03, Olympiaki Aeroporia Ypiresies, ECLI:EU:T:2007:253, 42 kohta.
([49]) Asia C-487/06 P, British Aggregates v. komissio, ECLI:EU:C:2008:757, 85 ja 89 kohta sekä tuomiossa mainittu oikeuskäytäntö, sekä asia C-279/08 P, komissio v. Alankomaat (NOx), ECLI:EU:C:2011:551, 51 kohta.
([50]) Yhdistetyt asiat C-180/98–C-184/98, Pavlov ym., ECLI:EU:C:2000:428, 74 kohta.

(82) Erilliset oikeudelliset yksiköt voidaan valtiontukisääntöjen soveltamisen osalta katsoa yhdeksi taloudelliseksi kokonaisuudeksi. Tämä taloudellinen kokonaisuus katsotaan tämän jälkeen yritykseksi, jota asia koskee. Unionin tuomioistuin on todennut aiemmin, että ”kilpailuoikeudessa ”yrityksen” käsitteen on katsottava viittaavan taloudellista kokonaisuutta, vaikka oikeudellisesti tämä taloudellinen kokonaisuus muodostuu useista luonnollisista tai oikeudellisista henkilöistä” ([51]). Voidakseen todeta, muodostuuko taloudellinen kokonaisuus useista yksiköistä, unionin tuomioistuin tarkistaa, onko olemassa määräävää omistusosuutta tai toiminnallisia, taloudellisia tai organisatorisia yhteyksiä ([52]).

(83) Kantajat menettelyssä, josta välitystuomio tehtiin, ovat veljekset Ioan Micula ja Viorel Micula sekä kolme heidän omistamaansa yritystä (S.C. European Food SA, S.C. Starmill S.R.L. ja S.C. Multipack). On selvää, että nämä kolme yritystä harjoittavat taloudellista toimintaa, sillä S.C. European Food SA on erikoistunut elintarvikkeiden, S.C. Starmill S.R.L. myllytuotteiden ja S.C. Multipack muovisten pakkausten valmistamiseen teollisessa mittakaavassa. Nämä kolme siis ovat yrityksiä. Kantajat eivät vastusta tätä määrittelyä.

(84) Kantajien mukaan Miculan veljeksiä ei kuitenkaan voi luonnollisina henkilöinä katsoa SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuiksi yrityksiksi, eivätkä heille välitystuomion vapaaehtoisen tai pakkotäytäntöönpanon puitteissa suoritetut maksut ole valtiontukea. Erityisesti Miculan veljesten edun ei katsota olevan yhtenevä kolmen kantajayrityksen etujen kanssa.

(85) Komissio kuitenkin katsoo, että mainitut kolme yritystä ja Miculan veljekset muodostavat yhdessä valtiontukisääntöjen soveltamisen kannalta yhden taloudellisen kokonaisuuden. Tätä taloudellista kokonaisuutta pidetään vastedes yrityksenä, jota asia koskee.

(86) Tämä perustuu ensinnäkin sille tosiasialle, että Miculan veljeksillä on suoraan tai välillisesti käytännössä yksinomainen omistusoikeus kolmessa kantajayrityksessä eli niillä on niissä määräävä omistusosuus.

(87) Toiseksi on otettava huomioon, että kantajayritykset kuuluvat suurempaan yritysryhmään, jonka nimi on European Food and Drinks Group, jäljempänä ’EFDG’. Miculan veljekset hakivat välitysmenettelyn aikana korvausta myös muille EFDG:hen kuuluville yrityksille, jotka myös kärsivät tappioita menettelyyn johtaneiden Romanian toimenpiteiden seurauksena. Itse asiassa kantajien korvaushakemus perustui tappioihin, joita EFDG:n kokonaisuutena väitettiin kärsineen, sen sijaan, että korvausta olisi haettu tai tappion määrä ilmoitettu erikseen kunkin kantajayrityksen ja kahden yksittäisen kantajan osalta. Välitystuomioistuin tarkasteli EFDG:n osakasrakennetta ja totesi, että Miculan veljekset omistivat suoraan tai välillisesti vähintään 99,96 prosenttia kaikista EFDG:hen kuuluvista yrityksistä, joille korvauksia haettiin (yritykset ovat European Drinks SA, Rieni Drinks SA, Scandic Distilleries SA, Transilvania General Import-Export S.R.L. ja West Leasing S.R.L). Välitystuomioistuin hyväksyi tämän toimintatavan ja salli kantajien hakea korvausta EFDG:n kokonaisuutena kärsimistä tappioista ([53]). Tällainen kantajien toiminta välitysmenettelyn aikana ja välitystuomioistuimen vastaava määrittely osoittavat, että Miculan veljekset ja kolme kantajayritystä sekä edellä mainitut EFDG:hen kuuluvat yritykset muodostavat yhden taloudellisen kokonaisuuden, jolla on yhteinen taloudellinen etu.

(88) Kolmanneksi Miculan veljesten ja heidän yritystensä määrittely yhdeksi taloudelliseksi kokonaisuudeksi saa vahvistusta siitä, miten välitystuomiossa korvauksia lopulta myönnettiin. Sen sijaan, että korvaukset olisi jaettu viiden kantajan kesken suhteellisiin osuuksiin, ne määrättiin tuomiossa niille kollektiivisesti ja yhteisen oikeutuksen perusteella. Se, että kaikki viisi kantajaa (eli myös kantajayritykset) pyysivät välitystuomioistuinta määräämään kaikki korvaukset pelkästään Miculan veljeksille, osoittaa, etteivät kantajayritykset olleet riippumattomia suhteessa Miculan veljeksiin. Välitystuomioistuin määräsi lopulta koko määrän kaikille kantajille ja salli näiden jakaa korvaukset keskenään itse parhaaksi katsomallaan tavalla riippumatta kunkin kantajan tosiasiallisesti kärsimien vahinkojen määrästä.

(89) Edellä esitettyä päätelmää ei kyseenalaista kantajien näkemys, jonka mukaan tämä asia on asiasisällöltään erotettava asiasta Hydrotherm, sillä kyseisessä asiassa luonnollinen henkilö oli osakas ja henkilökohtaisesti vastuussa taloudellisista velvoitteista eri yrityksissä, joiden katsottiin muodostavan yhden taloudellisen kokonaisuuden. Sen sijaan Miculan veljesten henkilökohtainen vastuu ei ole yhtä suuri. Komissio katsoo puolestaan, että unionin tuomioistuin ei maininnut asiassa Hydrotherm antamansa tuomion asiaa koskevissa kohdissa lainkaan kyseisen luonnollisen

([51]) Asia C-170/83, Hydrotherm, ECLI:EU:C:1984:271, 11 kohta. Ks. myös asia T-137/02, Pollmeier Malchow v. komissio, ECLI:EU:T:2004:304, 50 kohta.

([52]) Asia C-480/09 P, Acea Electrabel Produzione SpA v. komissio, ECLI:EU:C:2010:787, 47–55 kohta; asia C222/04, Cassa di Risparmio di Firenze SpA ym., ECLI:EU:C:2006:8, 112 kohta.

([53]) Ks. välitystuomion 935–936 ja 943 kohta.

henkilön henkilökohtaista vastuuta, vaan tuomiossa vain mainittiin, että kyseiset yritykset olivat kokonaan asianomaisen luonnollisen henkilön määräysvallassa ([54]). Kuten edellä todettiin, Miculan veljeksillä oli omistusoikeutensa kautta täysi määräysvalta kantajayrityksissä ja itse asiassa muissakin EFDG:n yrityksissä.

(90) Komissio katsoo myös, että käsiteltävänä olevassa asiassa voidaan kantajien näkemyksen vastaisesti soveltaa asiassa Cassa di Risparmio di Firenze annettua tuomiota. Siinä unionin tuomioistuin totesi, että taloudellista toimintaa voi harjoittaa välittömästi tai välillisesti käyttämällä määräysvaltaa toisessa toimijassa molempien yhdessä muodostaman taloudellisen kokonaisuuden puitteissa. Unionin tuomioistuin toteaa, ettei pelkkä osuuksien omistaminen, vaikka osuudet oikeuttaisivat määräysvaltaankin, riitä tekemään kyseisten osuuksien omistavan yksikön toiminnasta taloudellista toimintaa, mikäli omistaminen johtaa ainoastaan osakkeen- tai osuudenomistajan ominaisuuteen liittyvien oikeuksien käyttämiseen ja mahdollisesti osinkojen saamiseen, jossa on kyse vain omaisuuden omistajan saamasta tuotosta. Tässä asiassa tilanne on erilainen. Unionin tuomioistuimen mukaan ”yksikön, joka omistaa määräysvaltaan oikeuttavia osuuksia yhtiöstä ja joka käyttää tosiasiallisesti tätä määräysvaltaa osallistumalla välittömästi tai välillisesti yhtiön hallinnointiin, on katsottava osallistuvan määräysvallassaan olevan yrityksen taloudellisen toiminnan harjoittamiseen” ([55]). Unionin tuomioistuin korostaa myös, ettei valtiontukia koskevia sääntöjä voida kiertää ”yksinkertaisesti pilkkomalla yritys kahteen erilliseen yksikköön” ([56]). Samat perustelut koskevat myös tilanteita, joissa toinen yksiköistä on luonnollinen henkilö. Muutoin tuen myöntämistä luonnolliselle henkilölle, jolla on yrityksessä määräysvaltaan oikeuttava omistus, ei katsottaisi valtiontueksi, vaikka luonnollinen henkilö voisi käyttää kyseistä tukea määräysvallassaan olevien yritysten eduksi. Käsiteltävänä olevassa asiassa ei näin ollen voi valtiontukisääntöjen soveltamisen kannalta olla merkitystä sillä, maksetaanko välitystuomioistuimen kaikille viidelle kantajalle yhteisesti määrätty korvaus Miculan veljeksille vai heidän omistamilleen yrityksille.

(91) Näin ollen komissio toteaa, että Miculan veljekset ja kolme kantajayritystä muodostavat yhdessä yhden taloudellisen kokonaisuuden, joka muodostaa SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun yrityksen. Tähän samaan taloudelliseen kokonaisuuteen kuuluvat myös muut EFDG-yritykset, joille määrättiin välitystuomion perusteella korvausta kärsityistä vahingoista (yritykset ovat European Drinks SA, Rieni Drinks SA, Scandic Distilleries SA, Transilvania General Import-Export S.R.L. ja West Leasing S.R.L) ([57]). Tukitoimenpiteen lopullinen tuensaaja on tämä yksi taloudellinen kokonaisuus, johon kuuluvat viisi kantajaa sekä asianomaiset EFDG-yritykset.

Taloudellinen hyöty (1)

(92) SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu etu on mikä tahansa taloudellinen hyöty, jota yritys ei olisi saanut tavanomaisissa markkinaolosuhteissa, ts. ilman valtion toimenpidettä ([58]). Myöskään toimenpiteen tarkalla muodolla ei ole merkitystä määritettäessä, tarjoaako se yritykselle taloudellista hyötyä. Hyödyn käsite kattaa esimerkiksi kaikki tilanteet, joissa yritykset vapautetaan taloudelliseen toimintaansa liittyvistä kustannuksista.

(93) Välitystuomioistuin määräsi välitystuomiossaan Romanian maksamaan kantajille korvausta 376 433 229 Romanian leuta korkoineen. Jotta voitaisiin täysin ymmärtää, miten kantajat saavat välitystuomion vapaaehtoisesta tai pakkotäytäntöönpanosta taloudellista hyötyä, on tarkasteltava ensinnäkin tietoja, joiden perusteella välitystuomioistuin vahvisti välitystuomiossaan, että kantajille on maksettava korvausta.

(94) Todettuaan Romanian rikkoneen kahdenvälistä investointisopimusta välitystuomioistuin selitti, että korvauksen määräämisen taustalla oli periaate, jonka mukaan ”kantajat on saatettava tilanteeseen, jossa ne ”kaikella todennäköisyydellä” olisivat ilman kansainvälisen sopimuksen rikkomista” ([59]). Välitystuomioistuin selitti myös, että ainoastaan kansainvälisen sopimuksen rikkomisen aiheuttamat tappiot voitaisiin korvata vahingonkorvauksella ja että ”kaikki kantajien esiin tuomat kahdenvälisen investointisopimuksen rikkomiset johtuvat samasta seikasta eli siitä, että [erityisasetuksessa 24/1998 säädetyt] kannustimet kumottiin ennenaikaisesti, tai ne liittyvät suoraan ennenaikaiseen kannustinten kumoamiseen” ([60]). Arvioidessaan kantajille maksettavan korvauksen tarkkaa määrää välitystuomioistuin analysoi, oliko tappioita todellisuudessa aiheutunut ja liittyivätkö ne suoraan kannustinjärjestelyn

([54]) Asia C-170/83, Hydrotherm, ECLI:EU:C:1984:271, 10 kohta.
([55]) Asia C-222/04, Cassa di Risparmio di Firenze SpA ym., ECLI:EU:C:2006:8, 112 kohta.
([56]) Asia C-222/04, Cassa di Risparmio di Firenze SpA ym., ECLI:EU:C:2006:8, 114 kohta.
([57]) Ks. johdanto-osan 87 ja 88 kappale.
([58]) Asia C-39/94, SFEI ym., ECLI:EU:C:1996:285, 60 kohta; asia C-342/96, Espanja v. komissio, ECLI:EU:C:1999:210, 41 kohta.
([59]) Välitystuomion 917 kohta.
([60]) Välitystuomion 928 kohta.

kumoamiseen. Välitystuomioistuin totesi esimerkiksi sokerin hinnannoususta johtuvista korvauksista seuraavaa ([61]): ”Sekä vahingon olemassaolo että syy-yhteys kannustinten kumoamiseen ja kärsittyyn vahinkoon on osoitettu riittävästi. Ei voi kiistää, etteivätkö kantajat olisi joutuneet maksamaan raaka-ainekannustinten kumoamisen seurauksena aiempaa korkeampaa hintaa sokerista, jonka ne ostivat helmikuun 2005 jälkeen.”

(95) Näiden seikkojen perusteella on selvää, että Romania myöntää välitystuomion vapaaehtoisella tai pakkotäytäntöönpanolla kantajille määrän, joka vastaa tarkalleen erityisasetuksen 24/1998 mukaisessa kumotussa järjestelyssä säädetyn hyödyn määrää kumoamishetkestä (22 päivänä helmikuuta 2005) järjestelyn suunniteltuun päättymisajankohtaan (1 päivänä huhtikuuta 2009). Tarkemmin sanottuna välitystuomion vapaaehtoisella tai pakkotäytäntöönpanolla korvataan tosiasiallisesti tulli, joka on peritty sokerista ja muista maahantuoduista raaka-aineista 22 päivästä helmikuuta 2005 31 päivään maaliskuuta 2009, sekä maahantuodusta sokerista peritty tulli, jonka kantajat olisivat välttäneet, jos niillä olisi ollut mahdollisuus varastoida sokeria ennen erityisasetuksessa 24/1998 säädetyn järjestelyn suunniteltua päättymistä 31 päivänä maaliskuuta 2009. Lisäksi välitystuomioistuin määräsi maksettavaksi korkoa sekä korvausta väitettyjen mahdollisuuksien ja ansioiden menettämisestä, jotta voitiin varmistaa, että kantajille maksettavat määrät vastaavat täysin kumotun järjestelyn mukaisia määriä ja että kantajien ”tilanne on sellainen, joka niillä muutoin ”kaikella todennäköisyydellä” olisi” ([62]). Välitystuomion vapaaehtoisen tai pakkotäytäntöönpanon avulla todella saatiin aikaan tilanne, joka kantajilla olisi kaikella todennäköisyydellä ollut, jos erityisasetuksessa 24/1998 säädettyä järjestelyä ei olisi kumottu.

(96) Tämän seurauksena välitystuomion vapaaehtoisella tai pakkotäytäntöönpanolla kantajille annetaan taloudellista hyötyä, jota ei ole markkinoilla muilla keinoin saatavissa. Ensinnäkin raaka-aineet ovat lopputuotteiden valmistukselle välttämättömiä, ja niiden kustannukset ovat yrityksille tavanomaisia toimintakustannuksia, joista vapauttaminen tarjoaa yrityksille selkeän edun. Toiseksi myyntituoton toteutumatta jäämisestä maksettavien korvausten myöntäminen kantajille, koska ne joutuivat hoitamaan omia toimintakustannuksiaan, on myös taloudellista hyötyä, jota ei ilman välitystuomiota ole tarjolla tavanomaisissa markkinaolosuhteissa; tavanomaisissa markkinaolosuhteissa yrityksen olisi pitänyt hoitaa omaan taloudelliseen toimintaansa liittyvät kustannuksensa, eikä tätä etua olisi syntynyt. Kolmanneksi koron maksaminen kantajille aiemmin suoritetuista maksuista, jotka nekin on katsottava hyödyksi, tarjoaa erillisen lisähyödyn. Jälleen voidaan todeta, että tavanomaisissa markkinaolosuhteissa ja ilman välitystuomiota yrityksen olisi pitänyt hoitaa omat tavanomaiset toimintakustannuksensa, nyt menetetyksi mainittua voittoa ei olisi syntynyt, eikä näin ollen kyseisestä pääomasta olisi voinut laskea korkoakaan. Itse asiassa kumoamalla erityisasetuksessa 24/1998 säädetyn järjestelyn Romania palautti tavanomaiset kilpailuolosuhteet markkinoille, joilla kantajat toimivat, ja kaikki yritykset kompensoida kantajille erityisasetuksessa 24/1998 säädetyn järjestelyn kumoamisen seurauksia tarjoaa hyödyn, joka ei olisi ollut saatavilla tavanomaisissa markkinaolosuhteissa.

(97) Kantajien pyrkimykset erottaa korvaukset erityisasetuksessa 24/1998 säädetyistä kannustimista eivät ole vakuuttavia. Kantajat toteavat seuraavaa: ”ICSID-välitystuomiostuin on todennut käsiteltävänä olevassa asiassa, että päätös noudattaa EU:n valtiontukisääntöjä oli kahdenvälisessä investointisopimuksessa asetettujen Romanian velvoitteiden mukainen, eikä välitystuomioistuin määrännyt kantajille korvauksia tämän vuoksi. Sen sijaan ICSID-välitystuomioistuin määräsi korvausta, jonka perusteena oli Romanian vahingonkorvausvastuu, sillä se piti yllä erityisasetuksessa 24/1998 asetetut velvoitteet sen jälkeenkin kun kyseinen järjestely oli lopetettu, ja sen toiminta investoijia kohtaan oli läpinäkymätöntä.”

(98) Tämä kuvaus välitystuomiosta on epätarkka, eikä siinä ainakaan oteta huomioon välitystuomion vapaaehtoisen tai pakkotäytäntöönpanon vaikutuksia. Jo aiemmin on todettu välitystuomioistuimen katsoneen, että kaikki esitetyt kahdenvälisten investointisopimusten rikkomiset johtuivat ”suoraan tai välillisesti siitä, että kannustimet kumottiin ennenaikaisesti” ([63]), ja määränneen korvauksia kannustinjärjestelyn kumoamisesta johtuvien tappioiden vuoksi. Välitystuomioistuin oli jo todennut seuraavaa ([64]): ”Kumotessaan erityisasetuksessa 24/1998 säädetyt kannustimet ennen 1 päivää huhtikuuta 2009 Romania ei toiminut kohtuuttomasti tai vilpillisesti (lukuun ottamatta sitä, että se jätti kohtuuttomasti investoijien velvoitteet voimaan, vaikka kannustimet lopetettiin). Välitystuomioistuin on kuitenkin tehnyt enemmistöpäätöksen, että Romania on rikkonut kantajien perustellun luottamuksen siihen, että kannustimet olisivat käytettävissä olennaisesti samassa muodossa 1 päivään huhtikuuta 2009 asti. Romania ei myöskään ole onnistunut toimimaan läpinäkyvästi, sillä se ei ole ilmoittanut kantajille ajoissa siitä, että järjestely päättyy ennen ilmoitettua päättymispäivää. Tämän vuoksi välitystuomioistuin katsoo, ettei Romania ole käsitellyt kantajien investointeja moitteettomasti ja oikeudenmukaisesti, kuten kahdenvälisen investointisopimuksen 2 §:n 3 momentissa edellytetään.”

([61]) Välitystuomion 953 kohta.
([62]) Välitystuomion mukaisesti maksettavat määrät, ks. johdanto-osan 27 kappale.
([63]) Välitystuomion 928 kohta.
([64]) Välitystuomion 872 kohta.

(99) Tämän päätelmän mukaan ei voida vahvistaa kantajien näkemystä, jonka mukaan välitystuomioistuin on katsonut, ettei Romanian päätös noudattaa unionin valtiontukisääntöjä kumoamalla erityisasetus 24/1998 riko kahdenvälistä investointisopimusta tai ettei välitystuomioistuin ole määrännyt korvauksia tällä perusteella ([65]). Komissio huomauttaa, että perustellessaan päätöstään myöntää korvauksia hinnannousun, varastointimahdollisuuden menettämisen ja tuoton toteutumatta jäämisen vuoksi välitystuomioistuin viittasi pelkästään haittaan, jota kantajat olivat kärsineet erityisasetuksessa 24/1998 säädettyjen kannustimien kumoamisen seurauksena ([66]). Välitystuomioistuin ei viitannut päätelmäänsä, jonka mukaan Romania toimi kohtuuttomasti pitäessään erityisasetuksessa 24/1998 säädetyt investoijien velvoitteet voimassa eikä toiminut läpinäkyvästi, eikä määrännyt päätelmänsä perusteella lisäkorvauksia.

Taloudellinen hyöty (2): Korvaukset ja valtiontuki

(100) Toisin kuin kantajat esittävät, hyödyn olemassaoloa ei voida sulkea pois siksi, että välitystuomioistuimen kantajille määräämien korvausten maksamisessa välitystuomion vapaaehtoisen tai pakkotäytäntöönpanon kautta on kyse korvausten maksamisesta kärsitystä vahingosta. Keskeinen kysymys on se, sovelletaanko tässä asiassa Euroopan unionin tuomioistuimen asiassa Asteris ([67]) antamassa tuomiossa esittämiä periaatteita. Unionin tuomioistuin totesi asiassa Asteris, että valtiontuki ”poikkeaa oikeudelliselta luonteeltaan perustavalla tavalla vahingonkorvauksista, joita kansalliset viranomaiset voidaan tarvittaessa velvoittaa maksamaan yksityisille oikeussubjekteille näille aiheuttamansa vahingon korvaamiseksi” ([68]). Kantajien mukaan käsiteltävänä oleva asia kuuluu täysin kyseisen oikeuskäytännön piiriin, eikä komission pyrkimykset erottaa asia asiasta Asteris ole vakuuttavia. Komissio on eri mieltä.

(101) Komissio toteaa ensinnäkin, että asian Asteris tausta on hyvin erilainen kuin tämän asian tausta. Euroopan unionin tuomioistuin antoi asiassa Asteris ennakkoratkaisun vastauksena kreikkalaisen tuomioistuimen esittämään pyyntöön, jossa unionin tuomioistuinta pyydettiin ilmaisemaan kantansa jäsenvaltioiden tuomioistuinten toimivaltaan analysoida yksityishenkilöiden kansallisille viranomaisille esittämiä korvauspyyntöjä maksamattomista tuista osana unionin yhteistä maatalouspolitiikkaa. Maksamattomat tuet eivät johtuneet Kreikan viranomaisten perusteettomista lupauksista maksaa tukea, vaan ne olivat seurausta komission tekemästä teknisestä virheestä asetuksessa. Asianomaiset yritykset olivat jo nostaneet unionin tuomioistuimessa komissiota vastaan vahingonkorvauskanteen, jonka unionin tuomioistuin hylkäsi perusteettomana. Vastauksena ennakkoratkaisupyyntöön unionin tuomioistuin esitti ratkaisussaan, että koska se oli aiemmin hylännyt komissiota vastaan nostetun vahingonkorvauskanteen, Kreikan viranomaisia vastaan nostetulla vahingonkorvauskanteella olisi oltava eri perustelut (kuten Kreikan viranomaisten epäasianmukainen toiminta) kuin sen hylkäämällä komissiota vastaan nostetulla kanteella. Unionin tuomioistuin ei vahvistanut, ettei sääntöjenvastaisesti luvatun, mutta maksamatta jätetyn valtiontuen suuruisen korvauksen myöntäminen olisi itsessään valtiontukea. Näin ollen asiassa Asteris annettu tuomio ei tarkoita, ettei mikään vahingonkorvauspäätös kuuluisi unionin valtiontukilainsäädäntöön, kuten kantajat vaikuttavat olettavan. Sen sijaan kun kyseessä on kansallisen viranomaisen syyksi katsottavasta toiminnasta johtuva vahingonkorvausvastuu, yritykselle ei aiheudu hyötyä tilanteesta, sillä tällöin vahingonkorvausvastuu tarkoittaa ainoastaan, että vahinkoa kärsineelle osapuolelle myönnetään se, mikä tälle kuuluu – samoin kuin mille tahansa yritykselle asianomaisen jäsenvaltion vahingonkorvausvastuuta koskevien yleisten sääntöjen mukaisesti. Vahingonkorvausvastuuta koskevien yleisten sääntöjen mukaisesti myönnetty korvaus poikkeaa valtiontuesta siten, ettei se voi johtaa vahinkoa kärsineen tilanteen paranemiseen korvauksen myöntämisen johdosta.

(102) Toiseksi korvauksen on kuuluttava korvauksia koskevien yleisten sääntöjen piiriin, jotta sen ei Asteris-oikeuskäytännön mukaisesti katsota kuuluvan unionin valtiontukisääntöjen soveltamisalaan ([69]). Käsiteltävänä olevassa asiassa kantajille myönnetyn korvauksen perusteena on EU:n sisäinen kahdenvälinen investointisopimus, jota komissio on pitänyt Romanian unioniin liittymisestä alkaen mitättömänä. Komissio on johdonmukaisesti ilmaissut näkemyksenään, että EU:n sisäiset kahdenväliset investointisopimukset – jollainen on myös kantajien vaateiden perustana oleva kahdenvälinen investointisopimus ([70]) – ovat unionin oikeuden vastaisia, sillä ne eivät ole unionin

([65]) Välitystuomioistuin totesi, että kumoamalla erityisasetuksessa 24/1998 säädetyt kannustimet Romania rikkoi kantajien perustellun luottamuksen, ennen kuin se oli arvioinut Romanian toimien kohtuullisuuden tai läpinäkyvyyden (välitystuomion 725 ja 726 kohta; kohtuullisuutta tai läpinäkyvyyttä tarkasteltiin vain 727 kohdassa ja sen jälkeisissä kohdissa ja 837 kohdassa ja sen jälkeisissä kohdissa). Sen vuoksi on täysin perusteetonta esittää kantajien tapaan, että välitystuomioistuin totesi kahdenvälisen investointisopimuksen rikkomisen erityisasetuksessa 24/1998 säädettyjen investoijien velvoitteiden kohtuuttomuuden tai Romanian toimien riittämättömän läpinäkyvyyden vuoksi.

([66]) Välitystuomion 953, 961, 971, 984, 1 016, 1 020 ja 1 136 kohta.

([67]) Yhdistetyt asiat 106/87–120/87, Asteris, ECLI:EU:C:1988:457.

([68]) Yhdistetyt asiat 106/87–120/87, Asteris, ECLI:EU:C:1988:457, 23 kohta.

([69]) Ks. komission päätös, annettu 16 päivänä kesäkuuta 2004, Alankomaiden myöntämä tuki Akzo-Nobelille kloorin kuljetusten vähentämiseksi (asia N 304/2003), tiivistelmä EUVL C 81, 2.4.2005, s. 4; ks. myös komission päätös, annettu 20 päivänä joulukuuta 2006, Alankomaiden myöntämä tuki autojenpurkuyhtiön uudelleensijoittaminen (Steenbergen), (asia N 575/05), tiivistelmä EUVL C 80, 13.4.2007, s. 1.

([70]) Komissio katsoisi samasta syystä mitättömiksi EU:n sisäiset kahdenväliset investointisopimukset, joihin kanteen alaviitteessä 53 mainittu menettely perustuu.

perussopimusten mukaisia, ja näin ollen ne on katsottava pätemättömiksi ([71]). Komissio on tuonut tämän mielipiteen toistuvasti jäsenvaltioiden, myös asianomaisen jäsenvaltion, tietoon.

(103) Kolmanneksi komissio toteaa, että välitystuomion tarkoituksena on korvata kantajille kannustimet, jotka Romania on luvannut erityisasetuksella 24/1998, sellaisena kuin se on muutettuna erityisasetuksella 75/2000, mutta jotka Romanian on pitänyt kumota unionin pyynnöstä unioniin liittymiseen tähtäävien neuvottelujen loppuun saattamiseksi. Näin ollen kantajat hakevat korvauksia tässä asiassa, toisin kuin asiassa Asteris, sen vuoksi, että niiltä on evätty kannustimet, jotka Romania on luvannut myöntää niille Romanialle Eurooppa-sopimuksen 64 artiklan ja lain nro 143/1999 mukaisesti asetettujen velvoitteiden vastaisesti, kuten Romanian kilpailuneuvosto on tulkinnut päätöksessään nro 244/2000 olla myöntämättä sääntöjenvastaista valtiontukea. Julkisasiamies Ruiz-Jarabo Colomerin mukaan ([72]) koko takaisin maksettavien summien määrää vastaavan korvauksen myöntäminen kuitenkin merkitsisi välillisesti laittomien ja sisämarkkinoille soveltumattomien tukien myöntämistä. Euroopan unionin virkamiestuomioistuin katsoi näiden perustelujen mukaisesti, että valtiontuen takaisinperimistä koskevat vahingonkorvauslausekkeet ovat valtiontukea ([73]). Euroopan unionin tuomioistuin on todennut asiassa Lucchini, ettei kansallinen tuomioistuin voi soveltaa kansallista lainsäädäntöä, kun sen soveltaminen ”estäisi esillä olevassa asiassa yhteisön oikeuden soveltamisen, koska sen vuoksi olisi mahdotonta periä takaisin yhteisön oikeuden vastaisesti myönnetty valtiontuki” ([74]).

(104) Kantajien pyrkimykset tehdä kyseisten asioiden ja käsiteltävänä olevan asian välillä ero, eivät ole vakuuttavia. Sillä ei ole merkitystä, että taustalla olevat täsmälliset tosiseikat eroavat asioissa toisistaan. Tärkein on perusperiaate, jonka mukaan jäsenvaltioiden oikeutta – kuten sisäisiä vahingonkorvausjärjestelyjä – ei voi soveltaa tapauksissa, joissa tämä estää unionin valtiontukilainsäädännön soveltamisen ja johtaisi sääntöjenvastaisen valtiontuen myöntämiseen. Tätä taustaa varten asiassa Asteris ei suljeta pois korvauksia sääntöjenvastaisen valtiontuen takaisinperimisestä tai saamatta jääneestä sääntöjenvastaisesta valtiontuesta. Komissio katsoo, että sama periaate pätee myös tapauksessa, jossa vahingonkorvausvastuu johtuu kahden jäsenvaltion välisestä kansainväliseen oikeuteen perustuvasta sopimuksesta (esimerkiksi EU:n sisäisestä kahdenvälisestä investointisopimuksesta), jonka soveltaminen johtaa valtiontuen myöntämiseen. Jos EU:n sisäisen kahdenvälisen investointisopimuksen täytäntöönpano jäsenvaltiossa estää unionin oikeuden soveltamisen, kyseisen jäsenvaltion on noudatettava unionin oikeutta, sillä unionin primaarioikeus, johon SEUT-sopimuksen 107 ja 108 artikla kuuluvat, on ensisijainen jäsenvaltion kansainvälisiin velvoitteisiin nähden.

(105) Kantajien väitteellä, jonka mukaan missään vaiheessa ei ole tehty pätevää muodollista päätöstä, että erityisasetus 24/1998 olisi sääntöjenvastaista valtiontukea tai että kannustimet eivät soveltuisi sisämarkkinoille, ei ole merkitystä, sillä tämän päätöksen kohteena oleva kiistanalainen toimenpide on välitystuomion vapaaehtoinen tai pakkotäytäntöönpano, eivät erityisasetuksessa 24/1998 säädetyt kannustimet investointeja varten. Kun otetaan huomioon, että erityisasetus 24/1998 kumottiin 22 päivänä helmikuuta 2005, eikä sen nojalla ole kyseisen ajankohdan jälkeen maksettu lainkaan valtiontukea, Romanian kilpailuneuvosto tai komissio eivät olisi voineet antaa muodollista päätöstä siitä, että erityisasetus 24/1998 johti sisämarkkinoille soveltumattomaan valtiontukeen 22 päivän helmikuuta 2005 ja 1 päivän huhtikuuta 2009 välisenä aikana eli jaksolla, jona kantajille myönnettiin korvausta välityspäätöksen nojalla.

(106) Tästä syystä komission ei tarvitse antaa muodollista päätöstä valtiontuen olemassaolosta tapauksissa, joissa kansallinen tuomioistuin tai välitystuomioistuin määrää jäsenvaltion maksamaan korvausta tukitoimenpiteen lopettamisen seurauksena. SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa määrätään yleinen kielto myöntää valtiontukea ”muodossa tai toisessa”. Toimenpiteen tarkalla muodolla ei ole merkitystä määritettäessä, tarjoaako se yritykselle taloudellista hyötyä ([75]). Jos siis valtiontuki myönnetään tuomioistuimen tai välitystuomioistuimen tuomion vapaaehtoisen tai pakkotäytäntöönpanon kautta, kuten komissio katsoo välitystuomion suhteen tapahtuvan, komission

([71]) Ks. komission jäsenen Karel De Guchtin vastaus parlamentin suulliseen kysymykseen O-000043/2013/tark.1, jossa hän totesi komission olevan sitä mieltä, että EU:n jäsenvaltioiden keskenään tekemät kahdenväliset investointisopimukset eivät ole EU:n lainsäädännön mukaisia (keskustelu täysistunnossa 22.5.2013). Ks. myös markkinoiden valvontaa koskeva komission yksiköiden työasiakirja EU:n pääomavirroista ja investoinneista, annettu 3 päivänä helmikuuta 2012, SWD(2012) 6 final, s. 13; komission yksiköiden työasiakirja pääoman vapaasta liikkuvuudesta EU:ssa, annettu 15 päivänä huhtikuuta 2013, SWD(2013) 146 final, s. 11 ja 14; komission yksiköiden työasiakirja pääoman vapaasta liikkuvuudesta EU:ssa, annettu 18 päivänä maaliskuuta 2014, SWD(2014) 115 final, s. 12, ja Euroopan komissio, valvonta- ja analyysitoimet, kahdenväliset investointisopimukset EU:n jäsenvaltioiden välillä, luettavissa osoitteessa http://ec.europa.eu/internal_market/capital/analysis/monitoring_activities_and_analysis/index_en.htm.

([72]) Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus, annettu 28 päivänä huhtikuuta 2005 yhdistetyissä asioissa C-346/03 ja C-529/03, Atzori ECLI:EU:C:2005:256, 198 kohta.

([73]) Asia T-384/08, Elliniki Nafpigokataskevastiki AE Chartofylakeiou v. komissio, ECLI:EU:T:2011:650 ja asia T565/08, Corsica Ferries v. komissio, ECLI:EU:T:2012:415, 23, 114 ja 120–131 kohta. Ks. analogisesti myös asia C-111/10, komissio v. neuvosto, ECLI:EU:C:2013:785, 44 kohta.

([74]) Asia C-119/05, Lucchini, ECLI:EU:C:2007:434, 59 kohta.

([75]) Asia C-280/00, Altmark Trans, ECLI:EU:C:2003:415, 84 kohta.

on osoitettava, että kaikki SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa määrätyt kumulatiiviset edellytykset ovat täyttyneet eikä kyseinen tuki sovellu sisämarkkinoille.

(107) Joka tapauksessa komissio muistuttaa, että Romanian kilpailuneuvosto, unioni (useissa yhteisissä kannoissa) ja Romanian hallitus (erityisasetusta 24/1998 kumotessaan) ovat kaikki todenneet, että erityisasetus 24/1998 johti valtiontukeen, joka oli Eurooppa-sopimuksen, EU–Romania-assosiaationeuvoston päätöksen N:o 4/2000, lain nro 143/99 ja unionin säännöstön mukaisesti sääntöjenvastaista. Lisäksi Romanian kilpailuneuvoston päätökseen 244/2000 ei ole haettu muutosta eikä sitä ole kumottu, joten Romanian lainsäätäjä on jättänyt sen huomiotta antaessaan erityisasetuksen 75/2000 valtiontuesta annetun lain nro 143/1999 vastaisesti ja rikkonut näin Eurooppa-sopimuksessa ja EU–Romania-assosiaationeuvoston päätöksessä N:o 4/2000 vahvistettuja velvoitteita. Unioni vaati liittymisneuvottelujen yhteydessä Romaniaa noudattamaan kyseistä päätöstä, Eurooppa-sopimuksesta johtuvia velvoitteita ja unionin sääntelyä, ja Romania mukautui vaatimukseen kumoamalla erityisasetuksen 24/1998.

(108) Komissio katsoo edellä esitetyn perusteella, että välitystuomioistuimen kantajille määräämän korvauksen maksaminen välitystuomion vapaaehtoisen tai pakkotäytäntöönpanon kautta tarjoaa kantajille taloudellista hyötyä, jota ne eivät olisi saaneet tavanomaisissa markkinaolosuhteissa.

Valikoivuus

(109) Valtiontukea eivät ole kaikki toimenpiteet, joilla yritykselle myönnetään taloudellista hyötyä, vaan ne, joilla taloudellinen hyöty myönnetään pelkästään tietyille yrityksille, yritysten tyypeille tai talouden aloille.

(110) Välitystuomiossa määrätään korvauksia ainoastaan kantajille. Maksamalla korvaukset välitystuomion vapaaehtoisen tai pakkotäytäntöönpanon kautta Romania myöntää taloudellisen hyödyn vain kantajille. Näin ollen toimenpide on valikoiva.

(111) Kuten Asteris-tuomiosta käy ilmi, korvaukset kärsitystä haitasta eivät tarjoa valikoivaa hyötyä yksittäiselle yritykselle, jos kyseinen korvaus johtuu valtion vahingonkorvauksia koskevasta yleisestä säännöstä, johon kuka tahansa voi vedota. Näin suljetaan pois mahdollisuus, että myönnetty korvaus tarjoaa valikoivan hyödyn vain tietyille yhteiskunnan ryhmille. Kiistanalainen toimenpide johtuu kahdenvälisen investointisopimuksen määräysten soveltamisesta, eikä se käsiteltävänä olevassa asiassa täytä kyseistä vaatimusta syistä, jotka esitetään.

(112) Ensinnäkin EU:n sisäisessä kahdenvälisessä investointisopimuksessa myönnetään oikeus korvauksiin vain tietylle investoijaryhmälle eli sopimusvaltioiden, Ruotsin ja Romanian, sijoittajille. Tämän seurauksena kaikki samanlaisessa tilanteessa olevat unionin investoijat eivät voi vedota kahdenväliseen investointisopimukseen hakeakseen korvausta sittemmin kumotussa erityisasetuksessa 24/1998 luvatuista kannustimista, vaan tämä on ollut mahdollista vain henkilöille, joilla on tietty kansalaisuus. Sikäli kuin investoijalle kahdenvälisen investointisopimuksen nojalla maksettu korvaus on hyötyä, tämä hyöty on valikoiva. Kantajat ovat esittäneet komission tunnustaneen aiemmin, että kahdenvälisten investointisopimusten nojalla myönnetty tuki on luonteeltaan yleistä (ks. johdanto-osan 66 kappale). Kantajien siteeraama lausunto ei kuitenkaan ole komission, vaan se on otettu tutkimuksesta, jonka ulkoinen toimeksisaaja on laatinut Euroopan parlamentin ulkoasioiden pääosaston politiikkayksikölle. Tutkimuksessa esitettyjen näkemysten alkuperää koskevien epäilysten välttämiseksi tutkimus sisältää vastuuvapauslausekkeen, jossa mainitaan, että laatijalla on yksinomainen vastuu esitetyistä näkemyksistä eivätkä ne edusta Euroopan parlamentin virallista kantaa. Raporttiin sisältyvä lausunto ei ole komission ja on käsiteltävänä olevassa asiassa merkityksetön.

(113) Toiseksi kiistanalaisessa toimenpiteessä kantajille maksetaan korvausta sellaisten investointikannustimien kumoamisesta, jotka ovat jo itsessään valikoivia. Erityisasetuksen 24/1998 mukaisesti annetut kannustimet ovat olleet tarjolla vain tietyillä alueilla investointeja tehneille yrityksille. Tämän seurauksena välitystuomioistuimen kantajille määräämiä korvauksia olisi pidettävä itsessään valikoivina, sillä ne vastaavat kumotussa erityisasetuksessa 24/1998 luvattua hyötyä.

(114) Komissio katsoo joka tapauksessa, että kahdenvälinen investointisopimus, jonka nojalla välitystuomioistuin määräsi kantajille korvaukset, muuttui pätemättömäksi Romanian liittyessä unioniin, eikä sen voida katsoa muodostavan valtion vahingonkorvauksia koskevaa yleistä sääntöä, johon kaikki investoijat voisivat vedota.

(115) Komissio katsoo edellä esitetyn perusteella, että välitystuomion vapaaehtoinen tai pakkotäytäntöönpano tuottaa kantajille valikoivan hyödyn.

Valtion varat

(116) Ainoastaan suoraan tai välillisesti valtion varoista myönnetty hyöty voi olla perussopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea. Romania on jo pannut välitystuomion osittain täytäntöön, kun se on kompensoinut osan välitystuomioistuimen määräämästä korvauksesta kuittaamalla yhden kantajan verovelkaa Romanian viranomaisille. Lisäksi tuomioistuimen nimeämä ulosottaja on jo takavarikoinut varoja valtion tileiltä täyttääkseen kantajien vaateet välitystuomion mukaisesti. Valtion varoista rahoitetuiksi toimenpiteiksi on katsottava suorat maksut valtion talousarviosta sekä valtion tulonmenetykset veroveloista luopumisen tai muiden kantajille siirrettyjen valtion varojen (esimerkiksi muiden yritysten osakkeet tai takavarikoitujen varojen siirto) vuoksi riippumatta siitä, onko täytäntöönpano vapaaehtoinen tai ulosottajan toteuttama.

Johtuminen valtiosta

(117) Jotta valikoivaa hyötyä voidaan pitää SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna valtiontukena, sen on muun muassa johduttava valtiosta ([76]). Kantajat katsovat käsiteltävänä olevassa asiassa, että koska välitystuomion täytäntöönpano on automaattinen ja pakollinen seuraus ICSID-sopimukseen perustuvista Romanian velvoitteista, on selvää, ettei se johdu valtiosta eikä siis voi olla valtiontukea. Kantajien pääargumentti on, että koska Romanialla on kansainvälisen oikeuden mukainen velvollisuus panna välitystuomio täytäntöön, velvoitteen täyttäminen ei johdu valtiosta. Komissio ei ole samaa mieltä ja katsoo, että toimenpide johtuu jäljempänä esitetyistä syistä Romaniasta.

(118) Komissio huomauttaa ensinnäkin, että Romanian vapaaehtoinen päätös tehdä kahdenvälinen investointisopimus on luonut valikoivalle hyödylle otolliset olosuhteet, kuten johdanto-osan 110 kappaleessa ja sitä seuraavissa kappaleissa esitetään.

(119) Jos Romania panee välitystuomion täytäntöön vapaaehtoisesti maksamalla kantajille välitystuomioistuimen määräämiä korvauksia, ei ole pienintäkään epäilystä siitä, etteikö Romania itse toteuttaisi toimenpidettä. Tämä koskee joka tapauksessa sitä osaa korvauksista, joka välitystuomiossa on määrätty kantajille ja joka on pantu täytäntöön kuittaamalla yhden kantajan, S.C. European Food SA:n, verovelkaa Romanian viranomaisille. Tilanne on sama siltä osin kuin Romania on päättänyt maksaa välitystuomioistuimen määräämän korvauksen loppuosan vapaaehtoisesti.

(120) Kaikkien Romanian valtion elinten toimien voidaan katsoa johtuvan Romaniasta. Jäsenvaltion elimiin kuuluu valtion hallitus ja muut viranomaiset. Erityisesti on katsottava, että kansalliset tuomioistuimet ja tuomioistuinten nimittämät ulosottajat ovat kyseisen valtion elimiä, ja niillä on Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 4 artiklan 3 kohdan mukainen velvollisuus tehdä unionin kanssa vilpitöntä yhteistyötä. Tuomioistuinten ja ulosottajien toimet kansallisella tasolla johtuvat tämän seurauksena Romanian valtiosta, joten jos Romanialla on velvollisuus maksaa korvausta kantajille välitystuomion mukaisesti tuomioistuinten ja ulosottajan kansallisella tasolla toteuttamien toimien seurauksena, kyseiset toimet johtuvat Romanian valtiosta. Unionin oikeudessa tunnustetaan ainoastaan rajoitettu poikkeus tähän yleiseen periaatteeseen: toimenpide ei johdu jäsenvaltiosta, jos sillä on unionin oikeudessa määrätty velvollisuus panna kyseinen toimenpide täytäntöön ilman harkintavaltaa. Tällöin toimenpide johtuu unionin säädöksestä eikä valtiosta. Romanialla ei kuitenkaan kiistatta ole unionin lainsäädännön mukaista velvollisuutta panna välitystuomio täytäntöön. Päätös välitystuomion vapaaehtoisesta tai pakkotäytäntöönpanosta johtuu Romanian valtiosta riippumatta siitä, onko päätöksen tehnyt Romanian hallitus tai Romanian kansallinen tuomioistuin.

(121) Komissio katsoo edellä esitetyn perusteella, että toimenpide johtuu Romaniasta.

Kilpailun vääristyminen ja vaikutus kauppaan

(122) Valtion toimenpiteen katsotaan vääristävän tai uhkaavan vääristää kilpailua, jos se on omiaan parantamaan tuensaajan kilpailuasemaa verrattuna muihin yrityksiin, joiden kanssa se kilpailee ([77]). Käytännössä kilpailun katsotaan vääristyvän SEUT-sopimuksen 107 artiklassa tarkoitetulla tavalla, jos valtio myöntää taloudellista etua yritykselle kilpailulle vapautetulla alalla, jolla on tai voisi olla kilpailua. Jos yritykselle myönnetty hyöty vääristää tavanomaista kilpailua, se vaikuttaa myös jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Kun tuki vahvistaa yrityksen asemaa jäsenvaltioiden välisessä kaupassa muihin, kilpaileviin yrityksiin verrattuna, tuen on katsottava vaikuttavan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ([78]).

([76]) Asia T-351/02, Deutsche Bahn AG v. komissio, ECLI:EU:T:2006:104, 101 kohta.
([77]) Asia 730/79, Phillip Morris, ECLI:EU:C:1980:209, 11 kohta; yhdistetyt asiat T-298/97, T-312/97 ym., Alzetta, ECLI:EU:T:2000:151, 80 kohta.
([78]) Asia T-288/97, Friuli Venezia Giulia, ECLI:EU:T:2001:115, 41 kohta.

(123) Komissio on jo todennut (ks. johdanto-osan 81 kappale ja sitä seuraavat kappaleet), että kantajat muodostavat yhden taloudellisen kokonaisuuden, ja se on unionin valtiontukisääntöjen soveltamisen kannalta yritys, jota asia koskee. Kyseinen yritys toimii vapautetuilla markkinoilla ja kilpailee muiden yritysten kanssa. Komissio on myös todennut, että korvauksien maksaminen kantajille välitystuomion vapaaehtoisen tai pakkotäytäntöönpanon kautta parantaa yrityksen kilpailuasemaa verrattuna muihin yrityksiin, joiden kanssa sillä on kilpailua ja jotka eivät ole saaneet samanlaista korvausta sääntöjenvastaisen valtiontuen lopettamisen vuoksi. Välitystuomiossa säädetty korvaus perustuu määrään, joka vastaa raaka-aineiden tulleja, toteutumatta jäänyttä tuottoa ja koko korvauksen kokonaismäärästä laskettua korkoa. Raaka-aineet ovat lopputuotteiden valmistukselle välttämättömiä, ja niiden kustannukset ovat yrityksille tavanomaisia toimintakustannuksia. Koska kantajat vapautuvat osasta tavanomaisia tuotantokustannuksia, ne saavat selkeän kilpailuedun. Sama koskee korvausta toteutumatta jääneestä tuotosta ja koron maksamista. Kantajat valmistavat elintarvikkeita, myllytuotteita ja muovisia pakkauksia. Kaikkien näiden tuotteiden markkinat on vapautettu, joten kantajille myönnetty etu vääristää kilpailua. Kun otetaan huomioon, että tuotteilla, joita kantajat pääasiassa valmistavat, voidaan käydä – ja käydäänkin – tiivistä kauppaa jäsenvaltioiden kesken, on selvää, että kantajille myönnetty etu vaikuttaa myös jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

(124) Komissio toteaa, että kantajien väitteissä, joissa kielletään kilpailun vääristyminen, yksinkertaisesti toistetaan näkemys, ettei Miculan veljeksiä voi pitää yrityksinä eikä välitystuomion vapaaehtoinen tai pakkotäytäntöönpano tuota kantajille minkäänlaista hyötyä. Molempia seikkoja on jo käsitelty laajasti (ks. johdanto-osa 81 kappale ja sitä seuraavat kappaleet sekä 92 kappale ja sitä seuraavat kappaleet), eivätkä ne edellytä lisähuomautuksia.

Päätelmät

(125) Komissio katsoo edellä esitetyn perusteella, että välitystuomioistuimen määräämän korvauksen maksaminen on SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

7.2 **Valtiontukisääntöjen soveltaminen ei vaikuta SEUT-sopimuksen 351 artiklalla suojattuihin oikeuksiin ja velvollisuuksiin**

(126) SEUT-sopimuksen 351 artiklan mukaan ”perussopimusten määräykset eivät vaikuta sellaisiin oikeuksiin tai velvollisuuksiin, jotka johtuvat yhden tai useamman jäsenvaltion yhden tai useamman kolmannen maan kanssa […], kun on kyse jäseneksi liittyneestä valtiosta, ennen liittymispäivää tekemästä sopimuksesta.” Käsiteltävänä olevassa asiassa kantajien tarkoittamat oikeudet ja velvollisuudet johtuvat kahdenvälisestä investointisopimuksesta.

(127) SEUT-sopimuksen 351 artiklan sanamuodosta käy selvästi ilmi, ettei sitä voi soveltaa käsiteltävänä olevaan asiaan, kun otetaan huomioon, että kahdenvälinen investointisopimus on kahden jäsenvaltion, Ruotsin ja Romanian, tekemä eikä ”yhden tai useamman jäsenvaltion yhden tai useamman kolmannen maan kanssa […] tekemä sopimus”. Tämän vuoksi valtiontukilainsäädännön soveltaminen ei vaikuta asiassa SEUT-sopimuksen 351 artiklalla suojattuihin oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

(128) Komissio muistuttaa, että unionin oikeudessa sovelletaan eri sääntöjä EU:n sisäisiin kahdenvälisiin investointisopimuksiin ja kahdenvälisiin investointisopimuksiin unionin jäsenvaltion ja kolmannen maan välillä. Komissio katsoo, että EU:n sisäiset kahdenväliset investointisopimukset ovat unionin oikeuden vastaisia, sillä ne eivät ole unionin perussopimusten mukaisia, ja näin ollen ne on katsottava pätemättömiksi. Sen sijaan kahdenvälisiin investointisopimuksiin unionin jäsenvaltion ja kolmannen maan välillä sovelletaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 1219/2012 ([79]), jossa vahvistetaan jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välisiä kahdenvälisiä investointisopimuksia koskevat siirtymäkauden järjestelyt siihen asti kunnes nämä sopimukset korvataan unionin investointisopimuksilla, sillä unionilla on yksinomainen toimivalta yhteisen kauppapolitiikan alalla suorien ulkomaisten sijoitusten osalta ([80]).

(129) Romania on sopimuspuoli monenvälisessä ICSID-sopimuksessa, johon se liittyi ennen liittymistä unioniin. Koska tarkasteltavana olevassa kahdenvälisessä investointisopimuksessa sopimuspuolena ei ole ICSID-sopimuksen sopimuspuolena oleva kolmas maa, SEUT-sopimuksen 351 artikla ei ole merkityksellinen käsiteltävänä olevan asian suhteen.

([79]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1219/2012, annettu 12 päivänä joulukuuta 2012, jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välisiä kahdenvälisiä investointisopimuksia koskevista siirtymäkauden järjestelyistä (EUVL L 351, 20.12.2012, s. 40).

([80]) SEUT-sopimuksen 3 artiklan 1 kohdan e alakohta.

7.3 **Uusi tuki**

(130) SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa määrätään, että valtiontuet eivät periaatteessa ole sisämarkkinoille soveltuvia. Lukuun ottamatta tapauksia, joissa komissio on katsonut tukitoimenpiteen sisämarkkinoille soveltuvaksi, jäsenvaltiot eivät saa panna täytäntöön valtiontukitoimenpiteitä. SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaan komissiolle on annettava tieto tuen myöntämistä tai muuttamista koskevasta suunnitelmasta, eikä jäsenvaltio saa toteuttaa ehdottamiaan toimenpiteitä ennen kuin komissio on antanut lopullisen päätöksen toimenpiteen soveltuvuudesta sisämarkkinoille.

(131) Velvoitetta olla toteuttamatta tukitoimenpiteitä ennen kuin komissio on tehnyt lopullisen päätöksen toimenpiteen soveltuvuudesta sisämarkkinoille sovelletaan luonnollisesti ainoastaan tukitoimenpiteisiin, jotka on toteutettu kyseisen jäsenvaltion liittymissopimuksen voimaantulon jälkeen. Romanian liittymissopimus tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

(132) Kantajat kiistävät, että välitystuomion vapaaehtoinen tai pakkotäytäntöönpano olisi asetuksen (EY) N:o 659/1999 1 artiklan c kohdassa tarkoitettua ”uutta tukea”. Niiden näkemys on, että vaikka komission arvio olisi oikea (mitä se ei heidän mukaansa ole) ja välitystuomion vapaaehtoinen tai pakkotäytäntöönpano olisi tukea, tuen myöntämisajankohta olisi ajankohta, jona erityisasetuksen 24/1998 mukaiset hyödyt alun perin myönnettiin kantajille – vuosi 2000 ja 2002 eli ennen kuin Romania liittyi unioniin. Hakijoiden mukaan viimeisin ajankohta, jota voitaisiin pitää tuen myöntämisajankohtana, on välitystuomion kohteena olevan kahdenvälisen investointisopimuksen voimaantuloajankohta eli vuosi 2003.

(133) Komissio ei ole kantajien kanssa samaa mieltä ja katsoo, että välitystuomioistuimen niille myöntämien korvauksien maksaminen on uutta tukea riippumatta siitä, onko kyseessä vapaaehtoinen vai pakkotäytäntöönpano. Näin ollen siihen sovelletaan SEUT-sopimuksen 107 ja 108 artiklassa määrättyä valtiontukien valvontaa koskevaa järjestelmää kokonaisuudessaan. Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan tuet on katsottava myönnetyiksi silloin, kun ehdoton oikeus niiden saamiseen myönnetään tuensaajalle sovellettavan kansallisen säännöstön nojalla ([81]). Kantajille ei myönnetty ehdotonta oikeutta saada hyötyä raaka-ainekannustimesta 1 päivään huhtikuuta 2009 asti, kun erityisasetus 24/1998 annettiin 2 päivänä lokakuuta 1998, kun Bihorin maakunnassa sijaitseva Ştei-Nucet nimettiin epäsuotuisaksi alueeksi 10 vuodeksi (1 päivästä huhtikuuta 1999) tai kun CIP-lupa myönnettiin yrityksille S.C. European Food SA (1 päivänä kesäkuuta 2000) sekä S.C. Starmill S.R.L. ja S.C. Multipack (17 päivänä toukokuuta 2002). Oikeus tähän kannustimeen oli ainoastaan yrityksellä, joka oli tukikelpoinen erityisasetuksella 24/1998 perustetussa järjestelyssä:

— erityisasetuksella 24/1998 perustetussa alkuperäisessä järjestelyssä: kun Romanian kansallinen aluekehitysvirasto hyväksyi yrityksen esittämät tuotannon arvoa koskevat asiakirjat, joiden mukaan raaka-aineita oli tuotu sisäistä tuotantoa varten, mikä oikeutti maksettujen tullien korvaamiseen ([82]); ja

— sen jälkeen kun erityisasetuksella 24/1998 perustettu alkuperäinen raaka-ainekannustin oli muutettu tulleista vapauttamiseksi erityisasetuksen 75/2000 mukaisesti: kun kyseisessä järjestelyssä tukikelpoinen yritys toi maahan raaka-aineita sisäistä tuotantoa varten ja pyysi rajavalvontaviranomaisilta vapautusta asianmukaisten asiakirjatositteiden perusteella.

(134) Koska erityisasetuksella nro 24/1998, sellaisena kuin se on muutettuna erityisasetuksella 75/2000, perustettu järjestely kumottiin 22 päivänä helmikuuta 2005, yhdelläkään yrityksellä ei ollut kyseisen ajankohdan jälkeen oikeutta saada kansallisten sääntelypuitteiden mukaisesti tukea tuomalla Romaniaan raaka-aineita sisäistä tuotantoa varten. Näin ollen kantajien Romanian valtiolle osoittama korvauspyyntö johtuu vain välitystuomiosta yhdessä Romanian oikeuden kanssa, sillä Romanian oikeudessa näillä välitystuomioilla on oikeusvaikutus Romanian sisäisessä oikeusjärjestyksessä. Romanian kansallisen lainsäädännön mukainen ehdoton oikeus saada välitystuomioistuimen määräämät korvaukset johtuu ICSID-sopimuksen ratifioinnista, jolla sopimus on sisällytetty Romanian sisäiseen oikeusjärjestykseen ja välitystuomioille on annettu oikeusvaikutus Romanian sisäisessä oikeusjärjestyksessä. Koska välitystuomio annettiin (ja mahdollinen vapaaehtoinen tai pakkotäytäntöönpano tapahtuu) vasta Romanian liityttyä unioniin, tämä ehdoton oikeus on annettu kantajille vasta Romanian liityttyä unioniin.

([81]) Asia C-129/12, Magdeburger Mühlenwerke, ECLI:U:C:2013:200, 40 kohta.

([82]) Välitystuomion 148 kohdassa on englanninkielinen käännös säännöksestä, jolla alkuperäisen raaka-ainekannustin myönnetään (investointeihin kannustamiseen tarkoitettu mekanismi, jonka kumoaminen johti korvausten myöntämiseen välitystuomiossa). Käännöksen mukaan 6 §:n 1 momentin b kohdassa määrätään seuraavaa: ”Privately held companies, Romanian legal entities, as well as small or family business, authorised pursuant to the Decree-Law no. 54/1990 concerning the organisation and operation of free initiative-based economic activities that are headquartered and conduct business within the disadvantaged region, will be granted the following advantages for their new investments in the these regions: […] refunds of customs duties on raw materials, spare parts and/or components necessary of achieving the investor's own production in that region. The refunds will be made based on the approval by the regional development agencies of the companies' production sales documents. The funds necessary for the refund of the customs duties will be provided to the Agency for Regional Development from the Regional development Fund. In case of unprivileged regions belonging to two or more administrative-territorial units, the funds necessary for the refund of the customs duties will be provided by the National Agency for Regional Development from the National Development Fund [the ”**Raw Materials Incentive**” or ”**Raw Materials Facility**”].

(135) On myös syytä huomata, että välitystuomiossa kantajille määrätään korvauksena määrä, joka vastaa tarkalleen erityisasetuksen 24/1998 mukaisessa kumotussa järjestelyssä säädetyn hyödyn määrää kumoamishetkestä (22 päivänä helmikuuta 2005) suunniteltuun päättymisajankohtaan (1 päivänä huhtikuuta 2009). Tämä jakso on hieman alle 49 kuukautta, joista suurimman osan (27 kuukautta) Romania oli unionin täysjäsen ja näin ollen suoraan velvollinen noudattamaan perussopimuksissa asetettuja valtiontukisääntöjä. Lisäksi välitystuomiolla määrätään kantajille korvauksia menetetystä mahdollisuudesta varastoida sokeria vuonna 2009 ja oletetaan, että tähän liittyvät tappiot aiheutuivat 31 päivän maaliskuuta 2009 ja 1 päivän heinäkuuta 2010 välisenä aikana. Nämä oletetut tappiot kärsittiin siis kokonaisuudessaan sen jälkeen kun Romania oli liittynyt unioniin vuonna 2007. Välitystuomioistuin myönsi korvausta myös tuoton toteutumatta jäämisen vuoksi ja otti huomioon tähän liittyvät tappiot 1 päivän tammikuuta 2005 ja 31 päivän elokuuta 2011 väliseltä ajalta. Tähän jaksoon sisältyy 80 kuukautta, joista suurimman osan (56 kuukautta) Romania oli unionin täysjäsen ja näin ollen suoraan velvollinen noudattamaan perussopimuksissa asetettuja valtiontukisääntöjä.

(136) Erityisasetuksessa 24/1998 säädettyä kannustinjärjestelyä ei myöskään mainita Romanian liittymisasiakirjan liitteessä V olevan 2 luvun 1 kohdassa, jossa esitetään tyhjentävästi Romanian liittymisajankohtana voimassa olevaksi tueksi katsottavat valtiontukitoimenpiteet ([83]) ([84]).

(137) Myöskään sillä ei ole merkitystä, ettei liittymisasiakirjaa tai perussopimuksia sovellettu Romaniassa ajankohtana, jona Romanian sanotaan rikkoneen kahdenvälisen investointisopimuksen mukaisia velvoitteitaan kumoamalla erityisasetuksella 24/1998 perustetun tukijärjestelyn, tai ajankohtana, jona kantajat esittivät välitystuomioistuimelle kahdenväliseen investointisopimukseen perustuvan kanteensa. Kantajat eivät saaneet kumpanakaan ajankohtana ehdotonta oikeutta välitystuomioistuimen myöntämien korvausten maksamiseen, joka on tämän arvioinnin kohteena. Kantajat saivat ehdottoman oikeuden korvauksiin vasta, kun välitystuomioistuin oli antanut 11 päivänä joulukuuta 2013 välitystuomion, jossa kahdenvälisen investointisopimuksen 2 §:n 3 momenttia todettiin rikotun. Ehdoton oikeus syntyy yhdessä Romanian oikeuden kanssa, sillä Romanian sisäisessä oikeusjärjestyksessä välitystuomioilla on oikeusvaikutus. Kyseinen ajankohta on Romanian unioniin liittymisen jälkeen.

(138) Asia ei ole siis verrattavissa asiassa N 380/04 annettuun komission päätökseen, johon kantajat vetoavat. Asia N 380/04 koski yrityksen Latvijas Gāze, jäljempänä 'LG', ja Latvian välistä sopimusta vuodelta 1997. LG:n ja Latvian välille syntyi riita-asia Latvian sopimusvelvoitteista, ja asiaa käsiteltiin kauppaoikeudellisessa sovittelumenettelyssä Tukholmassa UNCITRAL-sääntöjen nojalla. Riita-asiaa varten muodostettiin välitystuomioistuin, joka päätti 19 päivänä kesäkuuta 2003, että Latvian oli maksettava LG:lle korvausta 10 päivän tammikuuta 2001 ja 10 päivän maaliskuuta 2003 väliseltä ajalta. Latvia ei vahvistanut välitystuomiota ennen liittymistään unioniin 1 päivänä toukokuuta 2004 ja ilmoitti komissiolle kyseisen välitystuomion täytäntöönpanosta liittymisen jälkeen. Komissio totesi päätöksessään, että korvausvelvollisuus syntyi vuonna 1997 tehdyn sopimuksen perusteella, että välitystuomioistuimen myöntämä korvaus koski kokonaisuudessaan aikaa ennen Latvian liittymistä ja että välitystuomioistuimen tuomiokin oli annettu ennen Latvian liittymistä unioniin. Komissio katsoi tällä perusteella, että "välitystuomioistuimen myöntämien korvausten maksaminen merkitsee ainoastaan sellaisen toimenpiteen täytäntöönpanoa, joka on toteutunut kokonaisuudessaan ennen liittymistä", eikä vuonna 2003 annetun välitystuomion täytäntöönpanoa voi pitää uutena tukena. Lisäksi kuten asiassa N 380/04 annetussa komission päätöksessä todetaan, päätös ei vaikuta mahdollisten sopimuksen nojalla liittymisen jälkeen suoritettavien tulevien maksujen arviointiin. Näin valittu toimintatapa rajoitetaan koskemaan tiukasti vain Latvian ilmoittamia tietoja.

(139) Sen sijaan käsiteltävänä olevassa asiassa velvoite maksaa korvauksia johtuu vuonna 2013 annetusta välitystuomiosta. Välitystuomioistuimen kantajille määräämä korvaus koskee suurimmaksi osaksi aikaa, jolloin Romania oli jo liittynyt unioniin, ja itse välitystuomio on annettu miltei seitsemän vuotta Romanian unioniin liittymisen jälkeen. Selkeimmin asiassa N 380/04 annettu päätös eroaa käsiteltävänä olevasta asiasta siinä, ettei siinä mainita, että LG saisi vuonna 2003 annetun välitystuomion vapaaehtoisen tai pakkotäytäntöönpanon kautta sääntöjenvastaista valtiontukea, jota Latvia olisi luvannut sille vastoin valtiontukea koskevia velvoitteitaan Euroopan unionin ehdokasmaana.

([83]) Liittymisasiakirjassa mainitaan kolme olemassa olevan tuen luokkaa:
— ennen 10 päivää joulukuuta 1994 täytäntöönpannut tukitoimenpiteet;
— liittymisasiakirjan lisäyksessä luetellut tukitoimenpiteet;
— tukitoimenpiteet, joita uuden jäsenvaltion valtiontuen valvontaviranomainen on arvioinut ennen liittymispäivää ja jotka on todettu yhteisön säännöstön mukaisiksi ja joita komissio ei ole vastustanut sillä perusteella, että toimenpiteen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille olisi vakavia epäilyksiä, 2 kohdassa esitetyn menettelyn mukaisesti

Päätös panna välitystuomio täytäntöön ei kuulu yhteenkään näistä luokista. Vaikka katsottaisiin, että välitystuomion täytäntöönpanolla ainoastaan palautetaan kantajille erityisasetuksessa 24/1998 annetut oikeudet samanlaisiksi kuin ne olisivat, jos niihin kuuluvia kannustimia ei olisi kumottu ennen niiden suunniteltua päättymisajankohtaa, tätä takautuvaa palautettua tukea olisi pidettävä uutena tukena, joka alkaa Romanian liittymisestä unioniin.

([84]) Ks. myös yhdistetyt asiat T-80/06 jaT-182/09, Budapesti Erömü, ECLI:EU:T:2012:65, 54 kohta.

(140) Tämän vuoksi komissio katsoo, että välitystuomiossa määrättyjen korvausten maksaminen kantajille on uutta tukea ja että kyseinen toimenpide voidaan toteuttaa ainoastaan sen jälkeen kun komissio on hyväksynyt sen valtiontukisääntöjen nojalla.

7.4 **Sääntöjenvastaisuus perussopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaan**

(141) Romania on jo osittain maksanut välitystuomioistuimen kantajille määräämän korvauksen kuittaamalla yhden kantajan (S.C. European Food SA) verovelkaa Romanian valtiolle. Koska Romania ei ilmoittanut komissiolle tästä välitystuomion osittaisesta täytäntöönpanosta, toimenpide on pantu täytäntöön sääntöjenvastaisesti SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohtaa rikkoen. Samoista syistä SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan vastaiseksi katsotaan välitystuomioistuimen määräämien korvausten maksaminen riippumatta siitä, tapahtuuko tämä vapaaehtoisesti vai pakkotäytäntöönpanona, vaikka komissiolla ei olisi tästä tietoa tai maksu suoritettaisiin tämän päätöksen antamisen jälkeen.

7.5 **Soveltuvuus sisämarkkinoille**

(142) Komissio muistuttaa, että arvioitaessa toimenpiteen soveltuvuutta sisämarkkinoille SEUT-sopimuksen 107 artiklan 2 ja 3 kohdan perusteella todistustaakka siitä, että tuki soveltuu sisämarkkinoille, on pääsääntöisesti asianomaisella jäsenvaltiolla ([85]). Komissio muistuttaa myös, ettei valtiontukitoimenpidettä voida katsoa soveltuvaksi sisämarkkinoille, jos se rikkoo erottamattomasti perussopimusten muita määräyksiä ([86]). Romania ei ole tähän mennessä toimittanut tietoja, joiden perusteella toimenpide voitaisiin katsoa perustelluksi SEUT-sopimuksen 107 artiklan 2 ja 3 kohdan nojalla. Jotta asiasta saadaan täydellinen kuva, komissio kuitenkin arvioi omasta aloitteestaan soveltuvuuden sisämarkkinoille.

(143) Kantajien mukaan toimenpide on sisämarkkinoille soveltuvaa aluetukea. Komissio voi SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan a ja c alakohdan nojalla katsoa sisämarkkinoille soveltuviksi valtiontuet, joissa edistetään tiettyjen unionin epäsuotuisten alueiden taloudellista kehitystä. Edellytykset, joilla aluekehitykseen tarkoitetun tuen voidaan katsoa soveltuvan sisämarkkinoille, vahvistetaan alueellisia valtiontukia koskevissa suuntaviivoissa vuosille 2014–2020, jäljempänä 'vuoden 2014 aluetukisuuntaviivat'. Kyseisten suuntaviivojen 188 kohdan mukaan suuntaviivoja sovelletaan arvioitaessa kaikkien sellaisten alueellisten tukien soveltuvuutta sisämarkkinoille, jotka aiotaan myöntää 30 päivän kesäkuuta 2014 jälkeen. Tämä merkitsee, että sääntöjenvastaisesti tai ennen 1 päivää heinäkuuta 2014 myönnettyjen tukien arvioinnin perustana on oltava alueellisia valtiontukia koskevat suuntaviivat vuosille 2007–2013 ([87]), jäljempänä 'vuoden 2007 aluetukisuuntaviivat'.

(144) Kuten johdanto-osan 134 kappaleessa todetaan, kantajat saivat ehdottoman oikeuden valtiontukeen, kun välitystuomioistuin antoi 11 päivänä joulukuuta 2013 välitystuomion, sillä Romanian sisäisessä oikeusjärjestyksessä välitystuomioilla on oikeusvaikutus. Tämä tapahtui ennen vuoden 2014 aluetukisuuntaviivojen voimaantuloa. Tämän vuoksi kantajille myönnettyjen korvausten maksamista on arvioitava vuoden 2007 aluetukisuuntaviivojen perusteella.

(145) Komissio vahvisti vuoden 2007 aluetukisuuntaviivoissa, että yrityksen juoksevien kustannusten alentamiseen tarkoitetut aluetuet ovat toimintatukia, eikä niiden katsota soveltuvan sisämarkkinoille lukuun ottamatta poikkeustilanteissa myönnettyjä tukia yrityksille tiettyjen haittojen torjumiseksi epäsuotuisilla alueilla, jotka kuuluvat SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan a alakohdan poikkeuksen piiriin ([88]).

(146) Käsiteltävänä olevassa tapauksessa välitystuomioistuimen kantajille määräämät korvaukset koskevat tappioita, jotka liittyvät suoraan erityisasetuksessa 24/1998 säädettyjen kannustimien kumoamiseen, ja niiden tarkoituksena on palauttaa tuensaajalle sama tilanne, joka tällä "kaikella todennäköisyydellä" olisi, mikäli erityisasetuksessa 24/1998 säädettyjä kannustimia ei olisi kumottu. Käytännössä välitystuomion täytäntöönpanon avulla saatiin aikaan tilanne, joka kantajilla olisi kaikella todennäköisyydellä ollut, jos Romania ei olisi kumonnut erityisasetusta 24/1998. Koska erityisasetuksessa 24/1998 säädetyt edut liittyivät kantajien tavanomaisiin kuluihin eikä alkuinvestointeihin, ne olivat toimintatukea. Näin ollen tuensaajien palauttaminen tilanteeseen, jossa ne "kaikella todennäköisyydellä" olisivat, mikäli erityisasetuksessa 24/1998 säädettyjä kannustimia ei olisi kumottu, ja tähän kumoamiseen liittyvien tappioiden korvaaminen on siis toimintatukea. Kuten edellä johdanto-osan 92 kappaleessa ja sitä seuraavissa kappaleissa selitetään, välitystuomioistuimen määräämien korvauksien maksaminen kantajille todellisuudessa vähentää takautuvasti toimintakustannuksia, joita niille on aiheutunut niiden taloudellisesta toiminnasta tavanomaisissa markkinaolosuhteissa.

([85]) Asia T-68/03, Olympiaki Aeroporia Ypiresies AE v. komissio, ECLI:EU:T:2007:253, 34 kohta.
([86]) Asia C-225/91, Matra v. komissio, ECLI:EU:C:1993:239, 41 kohta.
([87]) Alueellisia valtiontukia koskevat suuntaviivat vuosille 2007–2013 (EUVL C 54, 4.3.2006, s. 13).
([88]) Vuoden 2007 aluetukisuuntaviivat, 76 kohta.

(147) Vuoden 2007 aluetukisuuntaviivojen 76, 77 ja 79 kohdan mukaisesti toimintatuki on periaatteessa kiellettyä ja sitä voidaan myöntää vain poikkeuksellisesti alueilla, jotka kuuluvat SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan a alakohdan poikkeuksen piiriin edellyttäen, että

— tuki edistää alueellista kehitystä (se on kohdennettua);

— tuen laatu ja taso ovat suhteessa niihin haittoihin, joita sillä pyritään lievittämään;

— tuki on väliaikaista ja ajan mittaan alenevaa, ja se olisi lopetettava, kun kyseiset alueet ovat todella lähentyneet EU:n vauraimpia alueita;

— tuki on periaatteessa myönnetty ainoastaan ennalta määritettyihin tukikelpoisiin kustannuksiin ja rajattu tiettyyn osuuteen näistä kustannuksista;

— jäsenvaltiot ovat sitoutuneet toimittamaan tuesta yksityiskohtaisen kertomuksen vuoden 2007 aluetukisuuntaviivojen 83 kohdan mukaisesti.

(148) Taloudellinen toiminta, jolle välitystuomion täytäntöönpanosta aiheutuu hyötyä, toteutetaan SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan a alakohdan soveltamisalaan kuuluvalla alueella, minkä komissio on vahvistanut Romanian kansallisessa aluetukikartassa vuosiksi 2007–2013 ([89]) ja 2014–2020 ([90]).

(149) Komissio ei kuitenkaan ymmärrä, millä tavoin kantajille määrättyjen korvausten maksaminen olisi perusteltua asianomaisten alueiden alueellisen kehityksen vuoksi. Kyseisiin maksuihin johtavien toimintatukien tarkoituksena ei ole osallistuminen yhteiseen oikeudenmukaisuuden tavoitteen lisäämiseen, kuten SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan a alakohdassa edellytetään, vaan niiden tappioiden korvaaminen, jotka kantajille ovat syntyneet, koska erityisasetus 24/1998 on kumottu ennen sen suunniteltua päättymispäivää. Näin kantajille annetaan ilmaista rahaa ilman, että tällä on minkäänlaista positiivista vaikutusta alueen kehitykseen.

(150) Se, että taloudellinen toiminta toteutetaan luokkaan A kuuluvalla alueella, ei riitä osoittamaan, että toimenpide on suhteessa niihin haittoihin, joita sillä pyritään lievittämään, sillä ensin on osoitettava, mitä nämä haitat ovat ja toiseksi, miten haitat muodostavat esteen kyseisen alueen kehitykselle. Koska komissiolla ei ole minkäänlaisia todisteita, se ei ole voinut havaita erityisiä haittoja, joita tukitoimenpiteillä pyrittäisiin korvaamaan.

(151) Välitystuomioistuimen kantajille määräämien korvausten maksaminen on luonteeltaan väliaikaista, sillä välitystuomioistuimen vapaaehtoisen tai pakkotäytäntöönpanon jälkeen vaikutuksia ei ole. Maksuja ei kuitenkaan ole rajoitettu tiettyyn osaan ennalta määritettyjä kustannuksia, sillä korvauksella pyritään varmistamaan, että kaikki kantajien tappiot katetaan.

(152) Komissio katsoo edellä esitetyn perusteella, ettei välitystuomioistuimen kantajille määräämien korvausten maksaminen ole vuoden 2007 aluetukisuuntaviivojen mukaista, eikä niiden näin ollen voida katsoa soveltuvan sisämarkkinoille. Koska muita soveltuvuuden perusteita ei voi soveltaa, komissio katsoo, ettei tukitoimenpiteiden soveltuvuutta voida vahvistaa.

7.6 **Arviointia koskevat päätelmät**

(153) Edellä esitetty analyysi osoittaa, että välitystuomioistuimen kantajille määräämien korvausten maksaminen vastaa perussopimusten vastaisen uuden tuen myöntämistä. Komissio pahoittelee, että Romania on jo maksanut osan näistä korvauksista siten, että yhden kantajan (S.C. European Food SA) verovelkaa Romanian valtiolle on kuitattu osakompensaationa ja tuomioistuimen nimeämä ulosottaja on toteuttanut toimia.

8. **TAKAISINPERIMINEN**

(154) Perussopimusten ja Euroopan unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan komissio on todettuaan tuen sisämarkkinoille soveltumattomaksi toimivaltainen päättämään, että asianomaisen valtion on poistettava tuki tai muutettava sitä ([91]). Tuomioistuin on myös johdonmukaisesti katsonut, että jäsenvaltion velvollisuudella kumota valtiontuki, jota komissio pitää sisämarkkinoille soveltumattomana, pyritään palauttamaan aiemmin vallinnut tilanne ([92]). Tuomioistuin on todennut, että tällainen tavoite on saavutettu, kun tuensaaja on palauttanut sääntöjenvastaisesti myönnetyt tuet ja tämän myötä menettänyt markkinoilla kilpailijoihinsa nähden saamansa

([89]) Komission päätös asiassa N 2/07, tiivistelmä EUVL C 73, 30.3.2007, s. 15.
([90]) Komission päätös asiassa SA 38364, tiivistelmä EUVL C 233, 18.7.2014, s. 1.
([91]) Asia C-70/72, komissio v. Saksa, ECLI:EU:C:1973:87, 13 kohta.
([92]) Yhdistetyt asiat C-278/92, C-279/92 ja C-280/92, Espanja v. komissio, ECLI:EU:C:1994:325,75 kohta.

edun, ja kun ennen tuen maksamista vallinnut tilanne on palautettu ([93]). Asetuksen (EY) N:o 659/99 14 artiklan 1 kohdassa säädetään mainitun oikeuskäytännön mukaisesti seuraavaa: ”sääntöjenvastaista tukea koskevissa kielteisissä päätöksissä komissio päättää, että asianomaisen jäsenvaltion on toteutettava kaikki tarpeelliset toimenpiteet tuen perimiseksi takaisin tuensaajalta.”

(155) Kantajilla oli mielestään perusteltu luottamus siihen, että erityisasetuksen 24/1998 mukaisesti myönnetyt korvaukset olivat säännönmukaisia ja että ne saattoivat saada kyseisistä kannustimista hyötyä niiden suunniteltuun päättymispäivään eli 1 päivään huhtikuuta 2009 asti. Tämän osalta komissio toteaa, että asetuksen (EY) N:o 659/99 14 artiklan 1 kohdassa täsmennetään seuraavaa: ”komissio ei saa vaatia tuen takaisinperimistä, jos tämä olisi [unionin] lainsäädännön jonkin yleisen periaatteen vastaista”. Euroopan unionin tuomioistuin on tunnustanut perustellun luottamuksen suojan yhdeksi unionin oikeuden perusperiaatteista. Komissio ei kuitenkaan katso, että kantajat voivat vedota tällaiseen perusteltuun luottamukseen.

(156) Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan yrityksillä, joille on myönnetty uutta tukea, voi tiettyjä poikkeustapauksia lukuun ottamatta olla perusteltu luottamus tuen sääntöjenmukaisuuteen ainoastaan, jos tuki on myönnetty SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdassa vahvistetun menettelyn mukaisesti. Euroopan unionin tuomioistuin on todennut hiljattain vahvistamassaan oikeuskäytännössä, että jos ei ole riittävän tarkkaa varmuutta komission – jolla on yksinomainen toimivalta hyväksyä unionin jäsenvaltioiden myöntämät valtiontuet – myönteisestä kannasta, jonka vuoksi tuensaaja voisi uskoa, ettei toimenpide ole valtiontukea, poikkeuksellisiin olosuhteisiin ei voida vedota perustellun luottamuksen suojan periaatteen käyttämiseksi tuen takaisinperimisen estämiseen, jos tukea ei ole ilmoitettu komissiolle ([94]). Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perustellun luottamuksen suojaamisen periaatteeseen ei voi vedota unionin oikeuden selkeän säännöksen vastaisesti, eikä unionin oikeuden soveltamisesta vastuussa oleva kansallinen viranomainen, joka rikkoo tätä oikeutta, voi synnyttää taloudelliselle toimijalle perusteltua luottamusta siihen, että tämä voisi hyötyä kyseisen oikeuden vastaisesta kohtelusta ([95]). Huolellisen taloudellisen toimijan on kyettävä varmistumaan siitä, että tätä menettelyä on noudatettu ([96]).

(157) Komissio toteaa, että kantajille olisi pitänyt olla täysin selvää jo ennen kuin välitystuomioistuin myönsi kyseisen tuen antamalla välitystuomion, jolla on Romanian sisäisessä oikeusjärjestyksessä oikeusvaikutus, että komissio oli katsonut kyseisten korvauksien maksamisen johtavan suoraan sääntöjenvastaisen ja sisämarkkinoille soveltumattoman tuen myöntämiseen. Tämä tieto oli toimitettu välitystuomioistuimelle erikseen 20 päivänä heinäkuuta 2009 ja välitetty kantajille.

(158) Komissio toteaa kantajien näkemyksestä, jonka mukaan heillä oli perusteltu luottamus siihen, että erityisasetus 24/1998 oli sääntöjenmukainen ja voimassa 1 päivään huhtikuuta 2009, että ensinnäkin tämän päätöksen kohteena on välitystuomioistuimen kantajille määräämien korvausten maksaminen, ei erityisasetus 24/1998. Jotta tilannekuva olisi täydellinen, komissio kuitenkin lisää, että kantajien väitteet, joiden mukaan niillä oli perusteltu luottamus järjestelyn asianmukaisuuteen ja voimassa pysymiseen 1 päivään huhtikuuta 2009, ovat perusteettomia. Ennen Romanian unioniin liittymistä myönnettyjen valtiontukien valvonnasta ja hyväksymisestä EU–Romania-assosiaationeuvoston päätöksen N:o 4/2000 ja Romanian parlamentin hyväksymän, valtiontuesta annetun lain nro 143/1999 mukaan vastuussa oli Romanian kilpailuneuvosto, ei komissio. Komissio huomauttaa, että erityisasetus 24/1998 ilmoitettiin Romanian kilpailuneuvostolle siihen erityisasetuksella 75/2000 tehtyjen muutosten vuoksi, ja Romanian kilpailuneuvosto katsoi 15 päivänä toukokuuta 2000 antamassaan päätöksessä, että kannustimet olivat sisämarkkinoille soveltumatonta valtiontukea. SC European Food SA sai vasta kyseisen päätöksen antamisen eli 1 päivän kesäkuuta 2000 jälkeen CIP-luvan, jonka perusteella se saattoi saada valtiontukea erityisasetuksessa 24/1998 säädetystä järjestelystä, kuten johdanto-osan 133 kappaleessa selostetaan. Kuten johdanto-osan 134 kappaleessa selostetaan, tämä ei kuitenkaan tarkoita, että tuki olisi myönnetty kyseisenä päivänä.

(159) Edellä esitetystä seuraa, että kun S.C. European Food SA sai erityisasetuksessa 24/1998 säädettyä sääntöjenvastaista valtiontukea 1 päivän kesäkuuta 2000 jälkeen, sen on täytynyt olla täysin tietoinen 15 päivänä toukokuuta 2000 annetusta päätöksestä, jolla Romanian kilpailuneuvosto totesi erityisasetuksessa 24/1998 säädetyt kannustimet sisämarkkinoille soveltumattomaksi valtiontueksi. Lisäksi edellä mainitun yrityksen on täytynyt olla tietoinen 1 päivänä tammikuuta 1995 voimaan tulleesta Eurooppa-sopimuksesta ja 1 päivänä tammikuuta 2000 voimaan tulleesta valtiontuesta annetusta laista nro 143/2000, joissa molemmissa kiellettiin Romaniaa myöntämästä valtiontukea ja annettiin Romanian kilpailuneuvostolle toimivalta hyväksyä uusi valtiontuki. Kun otetaan huomioon, ettei kilpailuneuvosto ollut hyväksynyt tukea ja että Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö, jota sovellettiin vuonna 1995 tehdyn Eurooppa-sopimuksen 64 artiklan, Romania-assosiaationeuvoston päätöksen N:o 4/2000 soveltamissääntöjen 1 artiklan ja unionin säännöstön mukaisesti, SC European Food SA:lla ei ollut

([93]) Asia C-75/97, Belgia v. komissio, ECLI:EU:C:1999:311, 64–65 kohta.
([94]) Asia C-148/04, Unicredito Italiano, ECLI:EU:C:2005:774, 104–111 kohta.
([95]) Asia C-217/06, komissio v. Italia, ECLI:EU:C:2007:580, 23 kohta sekä tuomiossa mainittu oikeuskäytäntö.
([96]) Asia C-5/89, komissio v. Saksa, ECLI:EU:C:1990:320, 14 kohta.

mahdollista olla perusteltua luottamusta siihen, että erityisasetuksessa 24/1998 säädetyt kannustimet olisivat olleet sisämarkkinoille soveltuvaa valtiontukea riippumatta Romanian hallituksen toimista sen jälkeen kun päätös nro 244/2000 oli annettu. Samat perustelut koskevat luonnollisesti myös yrityksiä Multipack ja Starmill, jotka saivat CIP-lupansa vasta 17 päivänä toukokuuta 2002 eli kaksi vuotta päätöksen 244/2000 antamisen jälkeen. Tämän vuoksi kantajilla ei ole voinut olla perusteltua luottamusta siihen, että erityisasetuksessa 24/1998 säädetty järjestely oli sääntöjenmukaista valtiontukea, mikä ei komission mukaan ole edes oleellinen tieto tämän päätöksen yhteydessä.

(160) Näin ollen Romanian on perittävä takaisin kaikki välitystuomioistuimen kantajille määräämien korvausten puitteissa maksetut määrät, sillä ne ovat sääntöjenvastaista ja yhteismarkkinoille soveltumatonta valtiontukea. Koska viisi kantajaa sekä muut EFDG:hen kuuluvat yritykset muodostavat yhden taloudellisen kokonaisuuden (ks. johdanto-osan 91 kappale), ne vastaavat yhteisesti kunkin osapuolen Romanian valtiolta saaman valtiontuen takaisinmaksusta. Asetuksen (EY) N:o 659/1999 14 artiklan 2 kohdan mukaan takaisinperimistä koskevan päätöksen nojalla takaisin perittävään tukeen lisätään korko, jonka suuruuden komissio vahvistaa. Korkoa maksetaan siitä päivästä alkaen, jolloin sääntöjenvastainen tuki on ollut tuensaajan käytössä, sen takaisinperimispäivään asti. Asetuksen (EY) N:o 659/1999 14 artiklan 3 kohdan mukaan takaisinperiminen on toteutettava viipymättä ja asianomaisen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön menettelyjen mukaisesti, jos ne mahdollistavat komission päätöksen välittömän ja tehokkaan täytäntöönpanon. Tämän toteuttamiseksi, ja jos asia on jonkin kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä, asianomaisten jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki oikeudellisissa järjestelmissään käytettävissä olevat tarpeelliset toimenpiteet, mukaan lukien tilapäiset toimet, sanotun kuitenkaan rajoittamatta yhteisön lainsäädännön soveltamista.

(161) Komissio toteaa, että Romania on jo suorittanut 337 492 864 Romanian leuta (noin 76 miljoonaa euroa ([97])) kuittaamalla yhden kantajan (S.C. European Food SA) verovelkoja. Komissio toteaa myös, että tuomioistuimen nimittämä ulosottaja on perinyt 36 484 232 Romanian leun määrän (noin 8,1 miljoonaa euroa ([98])) Romanian valtiovarainministeriöltä, siirtänyt tämän jälkeen 34 004 232 leuta (noin 7,56 miljoonaa euroa) yhtä suurina määrinä kolmelle viidestä kantajasta ja pitänyt loppuosan itsellään palkkiona. Ulosottaja takavarikoi 25 päivään helmikuuta 2015 mennessä Romanian valtiovarainministeriön tileiltä vielä yhteensä 9 197 482 leuta (noin 2 miljoonaa euroa ([99])). Lisäksi komissio toteaa, että Romanian viranomaiset siirsivät vapaaehtoisesti 472 788 675 leun määrän (noin 106,5 miljoonaa euroa ([100])) (johon sisältyi myös pakkotäytäntöönpanosta johtuneet kulut eli 6 028 608 leuta) viiden kantajan nimiin avatulle sulkutilille. Romanian on perittävä takaisin nämä määrät sekä muut kantajille välitystuomion täytäntöönpanemiseksi suoritetut tai myöhemmin suoritettavat maksut. Edellä olevan perusteella komissio

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Sijoituksia koskevien riitojen kansainvälisen ratkaisukeskuksen (ICSID) yhteyteen perustetun välitystuomioistuimen 11 päivänä joulukuuta 2013 asiassa ARB/05/20 Micula ym. v. Romania antamassa välitystuomiossa ([101]) taloudelliselle kokonaisuudelle, johon kuuluvat Viorel Micula, Ioan Micula, S.C. European Food SA, S.C. Starmill S.R.L., S.C. Multipack, European Drinks SA, Rieni Drinks SA, Scandic Distilleries SA, Transilvania General Import-Export S.R.L. ja West Leasing S.R.L, määrättyjen korvauksien maksaminen on SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, joka ei sovellu sisämarkkinoille.

2 artikla

1. Romanian on jätettävä maksamatta 1 artiklassa mainittu sisämarkkinoille soveltumaton tuki ja perittävä takaisin kaikki 1 artiklassa mainitut sisämarkkinoille soveltumattomat tuet, jotka on jo maksettu taloudelliseen kokonaisuuteen kuuluvalle, kyseistä tukea 11 päivänä joulukuuta 2013 annetun välitystuomion osittaisen vapaaehtoisen tai pakkotäytäntöönpanon kautta saaneelle yhteisölle, sekä kaikki muut, komissiolle ilmoittamatta jätetyt tuet, jotka on maksettu taloudelliseen kokonaisuuteen kuuluvalle, kyseistä tukea 11 päivänä joulukuuta 2013 annetun välitystuomion tulevan täytäntöönpanon kautta saavalle yhteisölle, sekä tuet, jotka maksetaan tämän päätöksen hyväksymisen jälkeen.

2. Viorel Micula, Ioan Micula, S.C. European Food SA, S.C. Starmill S.R.L., S.C. Multipack, European Drinks SA, Rieni Drinks SA, Scandic Distilleries SA, Transilvania General Import-Export S.R.L. ja West Leasing S.R.L. vastaavat yhteisesti kaikkien tuensaajien saaman valtiontuen takaisinmaksusta.

([97]) Ks. alaviite 7.
([98]) Ks. alaviite 38.
([99]) Ks. alaviite 38.
([100]) Ks. alaviite 40.
([101]) ICSID:n asia N:o ARB/05/20, Ioan Micula, Viorel Micula, S.C. European Food SA, S.C. Starmill SRL, S.C. Multipack S.R.L. v. Romania, lopullinen tuomio, 11. joulukuuta 2013.

3. Takaisinperittävät määrät ovat ne, jotka johtuvat 11 päivänä joulukuuta 2013 annetun välitystuomioistuimen vapaaehtoisesta tai pakkotäytäntöönpanosta (korvauksen määrä ja korot).

4. Takaisinperittävään summaan sisällytetään korko alkaen siitä, kun tuki asetettiin tuensaajan käyttöön, tuen takaisinperintään saakka.

5. Romanian on esitettävä tarkat päivämäärät, joina valtion antama tuki on annettu asianomaisten tuensaajien käyttöön.

6. Korolle on laskettava korkoa komission asetuksen (EY) N:o 794/2004 ([102]) V luvun mukaisesti.

7. Romanian on varmistettava tämän päätöksen antamispäivästä, ettei 1 artiklassa tarkoitettua tukea makseta enempää.

3 artikla

1. Edellä 1 artiklassa tarkoitettu tuki on perittävä takaisin viipymättä ja tehokkaasti.

2. Romanian on huolehdittava siitä, että tämä päätös pannaan täytäntöön neljän kuukauden kuluessa sen tiedoksi antamisesta.

4 artikla

1. Romanian on toimitettava seuraavat tiedot kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta:

a) kunkin tämän päätöksen 1 artiklassa mainitun yhteisön saaman tuen kokonaismäärä;

b) tarkka kuvaus toimenpiteistä, jotka on jo toteutettu tai joita suunnitellaan tämän päätöksen noudattamiseksi;

c) asiakirjat, jotka osoittavat, että tuensaajat on määrätty maksamaan tuki takaisin.

2. Romanian on ilmoitettava komissiolle tämän päätöksen täytäntöön panemiseksi toteutettavien kansallisten toimenpiteiden edistymisestä siihen saakka, kunnes 1 artiklassa tarkoitetun tuen takaisinperintä on saatettu loppuun. Romanian on komission pyynnöstä toimitettava välittömästi tiedot toimenpiteistä, jotka on jo toteutettu ja joita suunnitellaan tämän päätöksen noudattamiseksi. Romanian on myös annettava yksityiskohtaisia tietoja tuensaajilta jo perityistä tukimääristä ja koroista.

5 artikla

Tämä päätös on osoitettu Romanialle.

Tehty Brysselissä 30 päivänä maaliskuuta 2015.

Komission puolesta
Margrethe VESTAGER
Komission jäsen

([102]) Komission asetus (EY) N:o 794/2004, annettu 21 päivänä huhtikuuta 2004, Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 täytäntöönpanosta (EUVL L 140, 30.4.2004, s. 1).